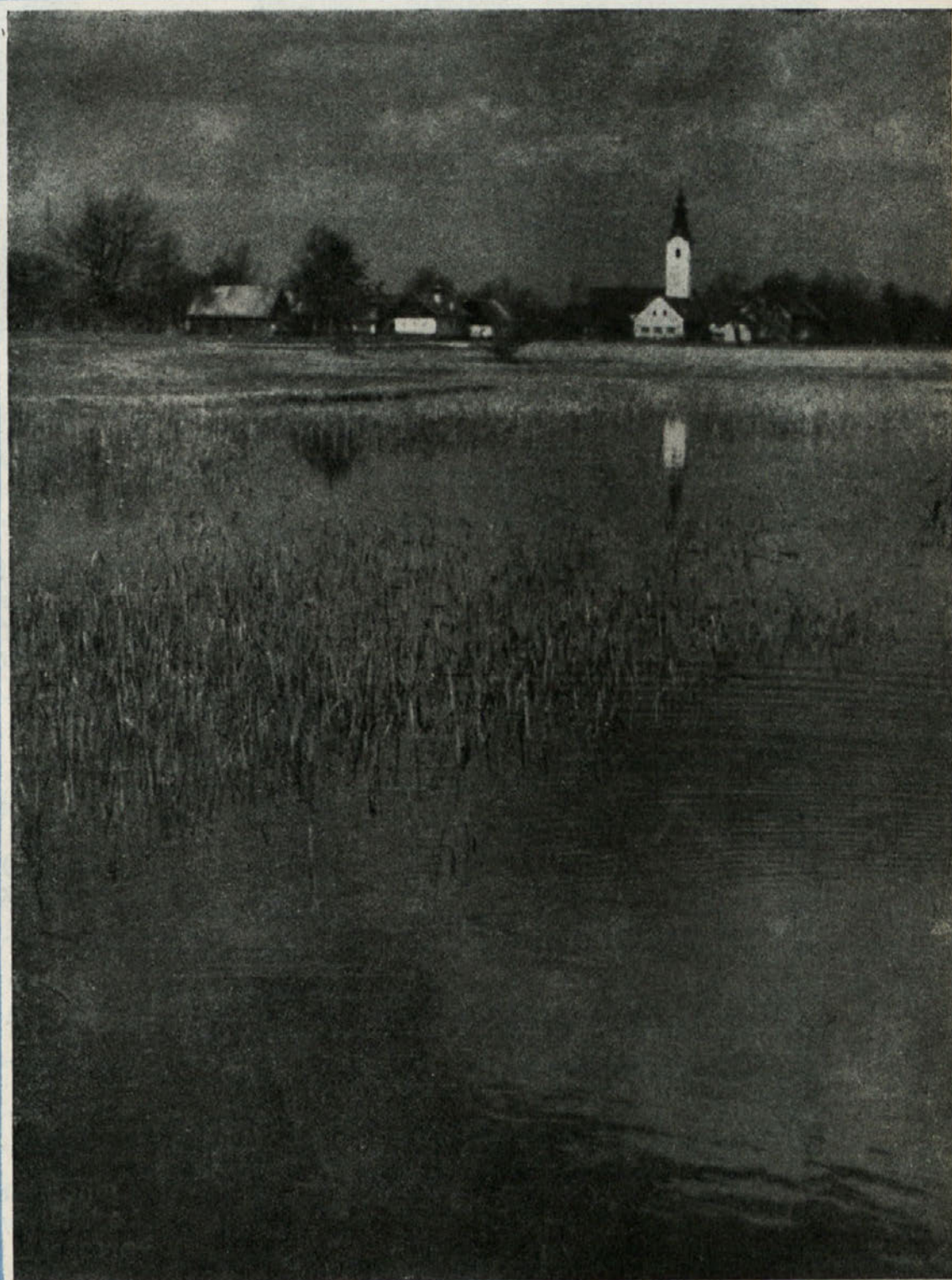

PRJATELJ

ŠTEV. 8 • AVGUST 1937 • LETO XI.

SREČKO GROM
Fotoklub Ljubljana

SLOVENSKA VAS

V platno vezana knjiga (6 delov): Agnes Günther, Dušica Rožamarija bo priložena prihodnji številki

Jesen je najprikladnejša letna
doba za zabavna
potovanja po Sredozemskem morju!

ODLOČITE SE ZATO ZA ENO IZMED
DVEH JESENSKIH POTOVANJ Z NAŠIM
NAJVEČJIM LUKSUZNIM POTNIŠKIM
PARNIKOM

„KRALJICA MARIJA“
(17.500 ton depl.)

15. septembra do 6. oktobra:

Benetke, Split, Boka Kotorska,
Santorin, Rodos, Larnaka (Ciper),
Beirut (Balbek, Damask), Haifa
(Jaffa, Tel-Aviv, Jeruzalem, Naza-
ret), Port-Said (Kairo-Luksor),
Aleksandrija, Dubrovnik, Split, Trst.

Cene (kabina in preskrba) od din 6.000 — do din 15.000 —.

8. oktobra do 21. oktobra:

Trst, Benetke, Pirej (Atene),
Aleksandrija (Kairo), Kandija
(Knossos), Krf, Boka Kotorska,
Dubrovnik, Split.

Cene (kabina in preskrba) od din 3.500 — do din 7.000 —.

**BRZA PROGA TRST - SPLIT - PIREJ - ALEKSANDRIJA - HAIFA IN
NAZAJ PREKO PIREJA IN DUBROVNIKA**
z luksuznim parnikom

„PRINCESA OLGA“
(14.350 ton depl.)

Odhod vsakih 14 dni. I., II. in III. raz-
red. Prvorazreden komfort, odlična
preskrba in postrežba.

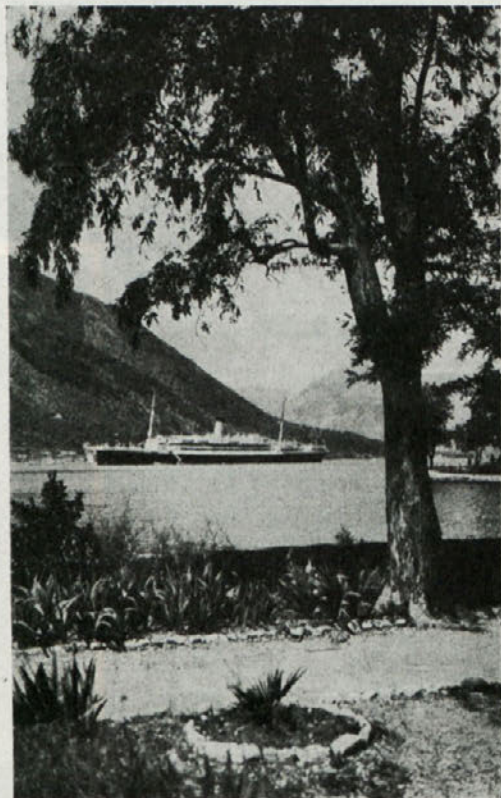
Za informacije in prospekte se obrnite na

JUGOSLAVENSKI LLOYD A.D.

TELEFON: 32-51 IN 23-91

BRZOJAVI: PLOVIDBA ZAGREB **ZAGREB** GUNDULIĆEVA ULICA 3

[ali pa na vodilne potovalne pisarne.]

VČERAJ

čeraj sem. Za večno sem te zapustil.

Zadnji sem v dolgi vrsti dni, ki so že davno za teboj, se ti oddaljujejo in beže od tebe, se počasi izgublajo v megli in mraku in izginejo nazadnje v morju pozabljenja.

Vsak izmed nas nosi s seboj breme zmage ali predaje, breme smeha ali grenkosti. Svoje breme nosimo od tebe proč, v pozabljenje, vendar pa pustimo, preden odidemo, svoje večno znamenje na tebi in v tvoji zavesti.

Nekoč sem se imenoval jutri. Takrat sem bil še nedotaknjen in popolnoma čist. Potem sem postal ves tvoj in imenoval si me danes. Zdaj pa sem včera in znamenje tvojega objema bom nosil večno s seboj.

Zdaj sem te zapustil. In vendar ostanem do konca s teboj. Eden izmed listov sem v knjigi, ki nastaja. Mnogo strani je pred menoj. In nekoč, ko nas boš prelistal in prebral, se boš zavedel, kdo si.

Marsikdaj se s svojimi tovariši pogovarjam o tebi. Nekaterim se še zdaj poznajo brazgotine tvoje surovosti, nekaterim po rti zaradi tvojih zločinov, nekaterim lepote tvoje dobrodušnosti. Ne ljubimo te. Ne sovražimo te. Mi te samo sodimo.

Stojimo na vratih preteklosti in pozdravljamo vsak posamezen dobrodošel dan posebej, ki privre kot jutri pred teboj na dan, postane v enem dnevu danes in se potem pridruži nam.

Kadar postaneš starejši, obvladamo tvoje misli in vedno rajši se družiš z nami in zaradi nas potem ne misliš več toliko na jutri.

Naša teža ti ukrivi hrbet, naš sneg ti pobeli lase. Naši ledeni vetrovi odnesejo vse tvoje bridkosti. Naš dih zmede tvoja upanja... Jutri prihaja vedno manj opazno, tiho se splazi danes mimo tebe in vedno bolj in bolj prehaja tvoje bitje v našo oblast.

Naše so slavnostne dvorane, naši so z vinom politi namizni prti, polni ostankov in drobtin in ovenelih rož.

Naše so mrtvaško tihe ulice Pompejev, bogate galeje v brezdanjih globinah, velike in bogate rodbine blestečih se imen, mumije v muzejih, okrušeni stebri tempeljskih razvalin, napisi ninijskih plošč, razsežna kamenita vrata sredi Yuhatanskih pragozdov, etruščanski vinski vrči, ki so zdaj prazni in suhi za vedno. Naše so stare lahkovernosti, z nami je Zevs in Ormuzd, Izis in Višnu, pa tudi Mohamed in Buddha in Kristus.

Od nas veje strup tiste otopelosti, ki je zaslužila svet. Od nas imajo vojskovodje in drugi mogotci svojo moč. Če si z nami slabo ravnal, iztegamo svoje dolge, sive roke do tebe, ti zastrupimo tvoj danes in zgrabimo jutri, da ti ne pride prezgodaj.

Mi smo «včera» sveta.

Če bi bil dovolj pameten, da bi izrabil našo moč in se oprl na nas, bi se povzpel visoko nad svoj danes in jutri. Če pa ostaneš pri tleh, ti zlezemo na ramena in te zadušimo.

Včera sem in hočem, da se mi naučiš pogledati v oči. Navadi se me uporabljati in pazi, da ne vztrepetaš pred mano.

Nisem ti prijatelj. Tvoj sodnik sem, strahovati te moram.

Jutri pa in posebno še tvoj danes naj ti bosta prijatelja.

A N E K D O T E

Kjer je prostor.

Grabbe, kakor znano, ni bil sovražnik dobre kapljice. Nekega dne je srečal znanca, ki ni brez zlobe opazoval, kako se pesnik s težavo bori z ravnotežjem. Ogovoril ga je takole:

«Ali ni čudno, mojster, da gre vino, ki meni vselej zleze v glavo, vam v noge?»

«Da, da,» je malce s težavo odvrnil Grabbe, «tja gre pač, kjer je prostor.»

Drugo mnenje.

V neki družbi, ki se je bil udeležil tudi Shaw, je nekoč rekla znana dama, da sta moški in ženska najpametnejša, če se zgodaj vzameta.

Tedaj se je Shaw pikro nasmehnil in dejal:

ELIDA MILA

-ime jamči za najboljšo
kakovost

- Bogata mehka pena blagodejno vpliva na kožo.
- Radi svoje izbrane sestavine polepšujejo polt in negujejo kožo.
- Obilni vonj ostane v milu do zadnjega ostanka in se še dolgo občuti na koži.

ELIDA
CVETIC
MILO

posebno blago in učinkovito čudovitega vonja.

«Jaz sem pa žal drugačnih misli! Ko postane ženska pametna, začne misliti, da bi se omožila, ko pa postane mož pameten... je že oženjen.»

— Ali jo že zdaj učiš, kako naj se pudra?

Devalvacija.

«Očka, kaj je to devalvacija?»
«Hm, devalvacija... To je nekako tako: razlika, koliko sem veljal pri mami pred poroko in po poroki!»

Slepec.

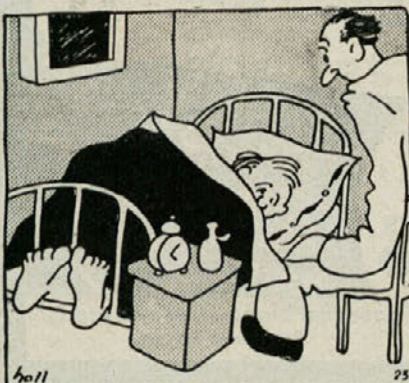
Slepec gospodu, ki mu je dal miloščino:
«Gospod, tole je ponarejen denar!»
«Takooo? Jaz sem mislil, da ste slepec...»
«Slepec sem, ampak ne bebec!»

Zmeraj trgovec.

Razbojnik je napadel gospoda Kohna.
«Koliko imate denarja?»
«Šest sto dinarjev.»
«Sem z njimi!»
Dobil je pet sto osem in osemdeset.
«Zakaj ne šest sto?»
«Plačam v gotovini — dva procenta skonta!»

Kakor živ!

Slikar kaže svojo najnovejšo sliko:
«To je moje zadnje delo: 'Mrlič!'»
«Sakra, mojster, to se vam je pa posrečilo! Kakor živ, kakor živ!»

— Včeraj si slavil svoj rojstni dan, danes si pa bolan.
— Sem, ker so moji prijatelji preveč dvigali čaše na moje zdravje.

Velik dogodek.

«Ali si imel kdaj zadnjo besedo, kadar si govoril s svojo ženo?»
«Sem.»
«Kdaj?»
«Pred leti. Pripenjala sva zastore, in ona je imela polna usta bučik.»

Rotschild in Angleška banka.

Pred 75 leti se je primerilo, da Angleška banka zaradi neke malenkosti ni izplačala menice z Rothschildovim podpisom.

Bogat bančnik se je razjezil, ko je to slišal, in rekel:

«Ker Angleška banka ne prizna mojega podpisa, tudi jaz ne bom priznaval njenih bankovcev.»

Tri tedne je dal Rothschild kupovati po vsej Angliji bankovce po eno livro, ko jih je imel dovolj, je šel h glavni blagajni Angleške banke. Vzel je en bankovec iz žepa in rekel:

«Prosim vas, da mi daste za tale papir zlato.»

To je bilo namreč še v tistih časih, ko so morale banke plačati po zahtevi vsak bankovec z zlatom.

«Dobro, mylord, izvolite!»

«Samo malo počakajte,» je odvrnil Rothschild, prijel zlatnik, udaril z njim po marmornati plošči, ga povohal, oslinil ter natanko ogledal obe plati in rob. Naposled je bil s pregledom zadovoljen in je dejal:

«Zlatnik je dober. Hvala, prijatelj. Toda zamenjal bi rad še tale bankovec.»

V eni uri je Rothschild na ta način zamenjal 60 zlatnikov. Potem je prepuštil prostor svojemu nameščencu, ki je na isti način preiskoval pristnost zlatnikov. Tri tedne so imeli vsi uradniki pri okencih Angleške banke posla z uslužbenci premetenega bančnika. Medtem je Rothschild tudi obvestil Angleško banko, da ima še za dva milijona funtov drobnih bankovcev, ki bi jih rad zamenjal za zlato.

Angleška banka po tem dogodku nikoli več ni zavrnila menice z Rothschildovim podpisom, če se je glasila na še tako veliko vsoto.

Prav mu je!

Po vesteh iz vladinih in uporniških generalnih štabov je padlo letos v mesecu marcu v Španiji 2458 Italijanov, 1567 Nemcev, 2238 Francozov, 587 Angležev, 236 Čehov in Slovakov, 362 Rusov, 137 Ircev in 1 Španec.

«Prav mu je! Kaj se pa meša v tuje posle!»

Posetnica.
(8 točk.)

Tone D, Lucev

Litiia

Kaj je ta gospod po poklicu?

Steher.

(8 točk.)

* MOL *
* OPU *
* VAL *
* OTI *
* NTO *
* TAV *
* RGA *
* ESJ *

Namestu zvezdic vstavi prave črke, do dobiš besede. Prva in zadnja beseda dasta potem, od zgoraj navzdol brani, pregovor.

Dopolnilnica.

(9 točk.)

• or • • • n, • o • • • nje, zeml • • • • is,
• azp • • • je, pr • • • • sek, u • • • • jenost,
• l • • • berg. z • • • • ga, • • • • eznica.

Namestu pik vstavi prave črke, da dobiš popolne besede. Nove črke dajo pregovor

Magičen lik.

(6 točk.)

A A A A A
A A A E E
I I K L L
M M N N T
T T T V V

Črke uredi tako, da dobiš besede, ki pomene: 1. plin; 2. izbrane goste; 3. reko na Primorskem; 4. napad; 5. vzrok gneče.

Črkovnica.

(10 točk.)

Č B F C A E D
A S A A T R S
V L J K U N I
Č E D U D O H
A P E R I N Z

Kraljev poked.

(10 točk.)

EK SE ST IK TS
MO OV DO AM RA
AK RA ČL JB EG
OR IK AT OL AS
DR UG IH EB EB

Zlogovnica.

(9 točk.)

Iz zlogov: ba, bi, da, da, dov, dra, dro, go, gol, i, iz, ja, ja, ka, ka, kar, li, li, ma, mec, mno, mo, na, na, na na, najd, ne, nik, o, o, od, ra, rja, si, ta, to, va, vet, vi, ži, ži, sestavi besede naslednjega pomena: 1. država v Severni Ameriki, 2. slovenska reka, 3. jurist, 4. gora blizu Triglava, 5. ladijska potrebnost, 6. izum, 7. kopica, 8. pripadnik azijskega naroda, 9. del pohištva, 10. svetopisemska gora, 11. češki kralj, 12. članica semitskega naroda, 13. staro rimljansko mesto, 14. italijanska kolonija, 15. stara grška pesnitev.

Vse prve in tretje črke, brane od zgoraj navzdol, dajo znan pregovor.

Rešitve ugank iz sedme in osme številke sprejemamo do 25. avgusta.

Naravna lepota ali krinka?

Naravno lepa ali naličena? Kar se z ličilom ne da nikoli doseči, se doseže brez truda z redno nego: naravna lepota — tajnost uspeha.

Mladostno svežo, nežno in čisto polt dobite z redno uporabo ELIDA kreme IDEAL za podnevi. Ta krema se popolnoma vpije v kožo, jo napravi medlo in čisto kot alabaster. Koža se niti najmanj ne sveti, zato je ta krema idealna podlaga za puder. To je dnevna krema za polepšanje.

ELIDA KREMA

Marmelade in želeji

Navaden zavojček za približno
1 kg marmelade, cena Din 4.—

Opekta in navodila pri Vašem trgovcu!
Za konzerviranje sadja dr. Oetkerjev
pripomoček za vkuhanje.

Lep dom je Vaše veselje

Po lastnih in umetniških
načrtih Vam napravimo
opremo, ki bo delala
čast Vašemu domu.
Oglejte si zalogo
pri tvrdki

**EGIDIJ in KAREL
ERJAVEC**

tik ob mostu pri Tacnu pod Šmarno
goro. Najin naslov je:

Brod pri Tacnu
pošta ŠT. VID nad Ljubljano

KLIŠEJE
*vseh vrst po
fotografijah
ali risbah
izvrtne
najsolidnejše*

KLIŠARNA ST. DEU
LJUBLJANA-DALMATINOVA 13

SVEŽOST PRI PREBUJENJU!

Kako prijeten je občutek, ko se zjutraj
prebudimo z dobro spočitim udi!
Samo nekoliko kapljic kolinske vode
„Soir de Paris“ Vas osveži, okrepi
in ponovno poživi. Ta sijajna teko-
čina je dvojno parfimirana z Vašim
priljubljenim znamenitim parfumom
„Soir de Paris“ Bourjois.

Eau de Cologne
BOURJOIS
★ Soir de Paris ★

Banovinska tkalnica bosenskih in perzijskih preprog v Sarajevu

Vam nudi svoje prvovrstne izdelke tudi na dolgoročno odplačilo.
Pismena naročila na naslov: **TKALNICA V SARAJEVU**, ulica
6. novembra, št. 11, ki daje tudi vse ostale informacije.

Prodajalnice: **Zagreb**, Gundulićeva št. 3 **Beograd**, Knez Mihajlova št. 53
Dubrovnik, Placa kralja Petra.

Kdor zida ali preureja svojo hišo

naj ne pozabi na

ki se dobi pri:

ksilolitna tla
keramična tla
parkete iz plute

stensko oblogo
vse vrste izolacije
ves gradbeni material

Material, trgovska d. z o. z. **Ljubljana**
Tyrševa cesta št. 36, b Telefon 27-16

D. Ravljen:

BELOUŠKE

IZ POČITNIŠKEGA DNEVNIKA

Dva solnčna dneva sta zadostovala, da sem odložil breme skrbi o vsakdanjem delu v službi. In dve topli jasni noči sta me spet prepojili z neskončno blagodejnim ozračjem, z vonjem bukovih gozdov, ki se širijo za potokom na oba kraja soteske. Na vrtu pod oknom dehtijo rože.

Proti jutru, ko je mesečina še razlita po dolini, se oglašajo slavec, se oglašata dva, trije, naglo se drami ščebet drugih ptic, skrbno se jame oglašati veselo žvižgajoči kos. Ko se še čudovito blesti jutrnjica tik nad koničastim vrhom sosedovega griča, ki je ves porasel s pustim grmičjem in krčljivim hrastovjem, da je podoben čudaškemu, zanikrnemu starcu, — ko se oglašajo laježi po vsej dolini in nekje daleč prvo klepanje kose, še slonim ob oknu in srkam vase dehteči hlad poletnega jutra. Že prespan ali vsaj v nepojmljivi živčni napetosti, ki me vselej prevzema na morju ali na deželi in me prepričuje, da sem za svojo lenobo že zadosti ležal, se še enkrat vržem na posteljo in kakor premagan od neznane hipnoze še enkrat globoko zaspi.

Solnce je že visoko, spodaj na dvorišču in po vsej dolini je že vse živo, ko se — od vseh zasmehovani poležkovalci in zaspane — krmežljiv in lenoben prikazem na lesenih stopnicah in stopam na peščeno dvorišče. Pes me več ne oblaja, v gorici ne planejo lene svinje s hukom in hrupom pokonci, ko stopam razgaljen tam mimo ob škarpi k jezu. Ne vem, ali je zadrega ali navada ta moja vsakdanja jutrnja pot k jezu. Ne, le želja po solncu je, po božajočem jutrnjem solncu, ki me ljubeče prepaja. In je želja po njegovem odblesku na gladini nad jezo in v tolmunčku spodaj pod zapornicami.

«Ne k jezu, očka, ne k jezu! Kače so tam!»

Čudno veselo razodetje je v tem vzkliku hčerke, ki ima v ogradi opravka z račkami in piškami in s hudo kokljo.

Kače? Da, to bi bilo nekaj lepega: imeti zbirko kač pod jezo, jih opazovati ob teh lepih pomladnih dneh, morda jih spraviti v zagato in zdražiti do besnega sikanja.

Sedim na betonu ob zapornici, solnce mi pripeka v hrbet, oči pa vbadam v porušeno skalovje obrambnega zidu. Kako neljub spomin iz mladosti: pri zidavi te škarpe sem pomagal — študent sem bil, na počitnicah — ves dan sem tovoril kamenje, da so mi zvečer obvisle roke ob izmučenih ramah kakor omrtvele. Šibak sem se zdel sam sebi, podoben slamnatemu možu

v prosu. Ko sem tisto noč legel počivat na diseče seno, pomnim, dolgo nisem mogel zaspati. Ne, nisem mogel spati od utrujenosti, od tihe revolte proti pretiranemu naganjanju k tovorjenju kamenja in zaradi elektrike, s katero je bilo nabit poletno ozračje. Ves sem drgetal tisto noč, kakor da ležim na mravljišču. Do smrti truden nisem mogel zaspati. Čul sem biti polnočno uro. Potem... Potem je strahoten blisk presekal črno noč. Nekajkrat je grozotno treščilo. Ulilo se je, kakor da se je razbil nebeški jez. Lilo je, lilo vse do jutra in potem v presledkih še ves dan. Hudourniki so drveli v dolino. Šli smo pogledat k jezu. Ves trud prejšnjega dne je bil uničen, vsa škarpa porušena, del jeza odtrgan. Vse se je sesedlo v trden kup... Kaj let je že minilo odtlej, koliko hudournij je že vrtinčilo silo vodovja v tolmunu pod jezo! Nepremagljiva je ostala ob tolmunu gmota kamenja in betona, ostanek tiste nesrečne porušene škarpe, neznanško žalosten spomenik mojega mladostnega napora.

Tu zdaj sedim, sproščeni jetnik iz ljubljanske pisarne, sedim jutro za jutrom. Hrbet mi je ožgan. Kakor da sem prikovan na galejo. Z očmi iščem po tolmunu. Iščem postrvi, ki imajo pod skalovjem varna skrivališča. Pa vedno manj jih je. Pobegniti ne morejo, preplitek je odtok, ki se izgublja med suhim progovjem. Mar jih kdo krade ponoči? Pošteno bi ga nabunkal, če bi ga ujel. Mar ni zgovorjeno in ve to vsa soseska, da postrvi v tem tolmunu ne bomo ugonabliali, marveč jih — uboge jetnice — še milostno krmili in jim prizanašali, dekler se s prvo povodnjijo ne rešijo dalje.

Uganka je kmalu rešena: gledam belouško, kako se elegantna in spretna vije izpod skale čez prod, švigne v tolmun, pokuka pod črno vejevje, šviga mimo ribjih skrivališč, se dostojanstveno spet pokaže na vrhu in se kljub neuspelemu pozvedovanju zadovoljna zlekne na prisojni skaloviti rebri. Mnogo kač sem že videl, tudi polovil sem jih že nekaj, toda še nikoli nisem imel tako lepe priložnosti, da bi jih natanko opazoval, kakor tokrat belouško. Oho, saj ni sama, njena družica — ali njen tovariš — ponavlja isto pot. Izmed posušenega dračja, ki je ostalo ob tolmunčku po zadnji pomladni povodnji, se priplazi na skalo neslišno, varno, previdno. Belo lisasto glavo dviguje kakor vitka kopalka, preden se požene v globino. Dva jezička, dve niti, urno sikata iz gobčka, kakor da hočete otipati vonjavo zraka in svežino vode. Še ponosneje se zdaj vzpne glavica na dolgem vratu, iz katerega se potem širi sivkastorjavi trup, enovit, gladek, svetel, kakor da je ulit iz žlahtne kovine. Ne, ljudska pravljica ne laže, ko govori o kraljičnih, začaranih v kačo, in o kačah s krono. Nagel pogled na veliko, lepo belouško zapusti čudovit vtisk, je doživljaj, ki more ob prirojenem strahu ljudi pred kačami nenavadno podne-

titi domišljijo. Močni dojem kačje lepote in obenem stud in strah pred njo sta rodila tiste lepe narodne pravljice o začaranih kraljičnah.

No, ob daljšem opazovanju beloušk je domišljija kmalu obrzdana. Sploh je tako med nami: čim dalje se poznamo, tem bolj gineva lepotni omot, tem bolj gremo drug drugemu do jedra in se razkrivamo v svojem obupnem vsakdanjem pehanju.

Izpod največje skale je švignila postrv. Dolga, lepa postrv. Pregnanka. Zasledovana. Belouška se poganja za njo, postrv je urnejša. Toda propasti je zapisana. Preveč je zmedena, preveč nežna. In nikamor ne more od tod. Mar naj se požene na kopno? Divja zasledovalka, doma na kopnem kakor v vodi, ima lahek opravek s svojo strastno igro. In lakota jo žene za postrvjo, ki ji bo za nekaj dni utešila glad. Kadar se glavica belouške obrne proti meni, vidim, kako se blestijo oči, drobne kakor bučke, ostre in hladne kakor jeklo. Preklani jeziček sunkovito sika iz gobca.

Postrv se je skrila nekam v luknjo. Že je belouška za njo. Zavrtala se je z glavo in vratom v vodo, njen trup in rep se naglo sukljata v bistri vodi. Že spet švigne postrv po tolmunu. Belouška za njo. O, postrv je že vsa zmedena. Skrije se pod svojo staro skalo, kjer se je menda počutila najbolj varno. Belouška se zdajci odloči za končni, smrtni napad. Ne sama. Ona njena tovarišica — ali tovariš, kdo bi se spoznal! — je menda dojela tihi šumot borbe in lova v vodi — in že je v tolmunu, že se vrta pod kamenje in dostojanstveno plava sem in tja. Pod ono glavno skalo pa je dolg, dolg premor. Ne, ne premor, to je konec postrvje tragedije... Zdaj se pojavi belouška z zadavljeno postrvjo. Pri škrgah jo drži s svojim gobcem. To ni več zakleta kraljična s krono, to je brezumna, vitka, požrešna pošast, pohlepna in samogoltna uničevalka postrvje zaroda. Trudoma spravlja svojo žrtev na kopno, na prod, na skalo.

Vržem kamenček. Belouška se zdrzne. Ne, ni vaje na, da bi jo kdo nadzoroval pri njenem početju. Nejevoljna, vendar preplašena popusti žrtev in švigne v vodo. Skrije se. Čakam cele četrt ure, da spet pokuka nekje iz dračja in se vleče čez skalo nazaj k postrvi. Kakor da je iz srebra, leži postrv negibna na skali in se svetlika na solncu. Ko jo gledam, čutim in spoznavam prav tisto minljivost vsega živega in posvetnega, kakor ob mrtvaškem odru katerega koli zaslužnega rodoljuba. Negiben sedim, nekaj mi je zoprnega. Belouška se pripravlja k veliki pojedinji. Njen gobec se razpira, že golta vase postrvjo glavo. Res, saj mora biti tako na svetu, natura sama je uredila tako: postrvi imajo koničaste glave zato, da jih lahko belouške počasi spravijo vase. Ampak to goltanje me navdaja s studom. Minute potekajo, postrv bolj in bolj leze v belouško. Že je do polovice v njej. Kamen ho-

čem vreči. Ali zakaj? Zdaj je itak končano. Naj se izvrši in dopolni, kakor je zapisano v postavah prirode.

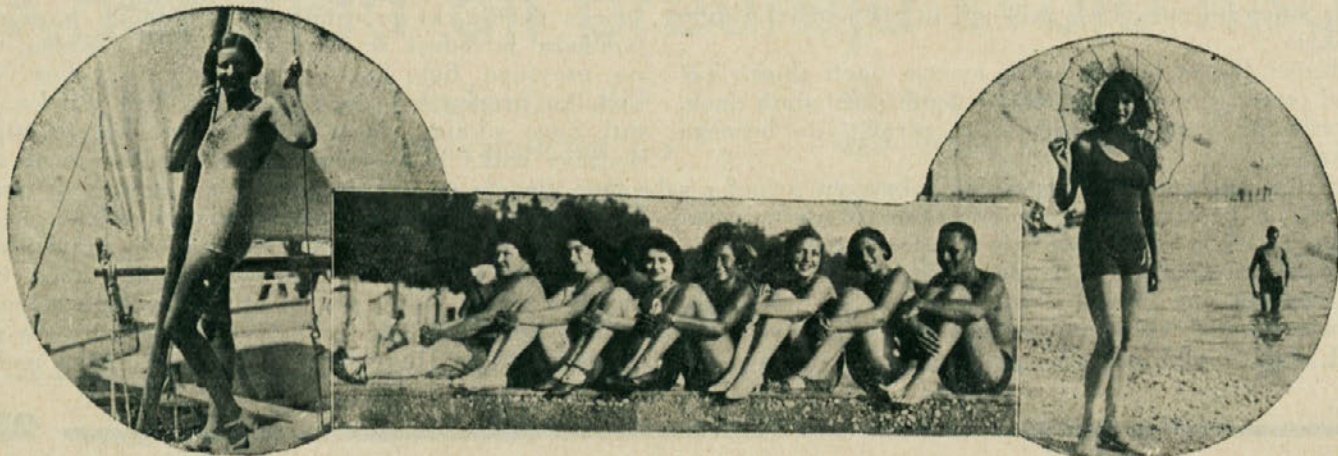
Morda je minila že cela ura, ko je belouška spravila svoj veliki zalogaj. Samo še postrvji rep, podoben lastavičjemu, štrli iz gobca. Še nekaj pregibov, in postrv je pogoltnjena. Odebeljena belouška leži lena in izmučena na skali. Zdajle bi jo lahko ubil. S kolom bi se ji približal in udaril naravnost po glavi in po ogabni vzboklini. Pa nočem. Solnce se mi je pekoče zajedlo v hrbet, skoraj sem omotičen. Oškropim se z vodo iz potoka, ki je hladna kakor studenčnica, še vsa sveža od svoje nočne poti izpod visokih gozdov skozi mračno, zasenčeno sotesko. Pretegnem se, zazeham in stopim na dvorišče. Po vasi odmeva ukanje. Kosci se vračajo, pili so žganje in so veseli, da so podrli otavo na loki, na največjem travniku za potokom. Stari Blagajne, ki leže že v sedmi križi, pa se še pri košnji ravna s fanti in ves sključen in koščen nikoli ne pusti, da bi ga kdo prehitel le z eno redjo, je ves omamljen od hruševca. Krvavo se mu smehljajo oči. Razguban je ves obraz. V klobuku pa nosi Blagajne skrivnost.

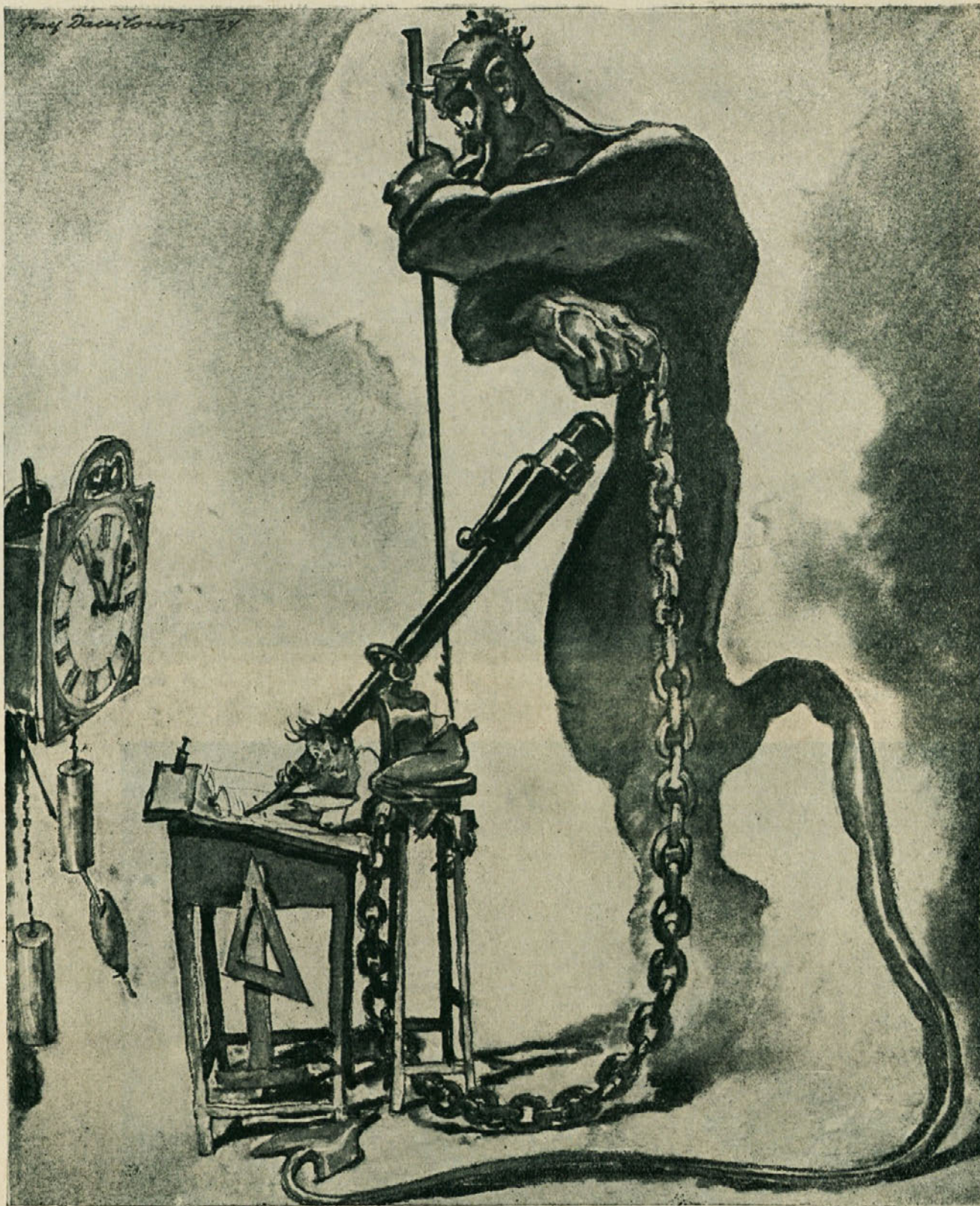
«Ne uganete, kaj sem prinesel!»

Pa uganem. Že trideset let bo kmalu, ko je tale čas prišel oče s travnika, takisto s klobukom v naročju, toda ne žganja pijan, temveč resnično zasolzen. Pokosil je bil mater jerebico, s koso ji je presekal prsi. Nikoli potem ni mogel pozabiti zveste materinske ljubezni uboge jerebice, ki se ni umaknila z gnezda pred žvižgajočimi zamahi kose. Mladiče smo takrat podtaknili koklji, toda nič ni bilo iz njih. Izgubili so se v travi, poginjali so, pobirala jih je mačka. Zdaj se je tragedija s travnika obnovila. Devet rumenih, črno progastih mladičev se giblje v klobuku, devet lačnih neboljenih kljunov hoče matere, hoče hrane.

«Doma jih bom skušal zrediti,» pravi Blagajne in gleda vame s svojimi krvavimi očmi. Vem, da bo zaman, pa mu nočem odsvetovati. Naj poizkusi! Jaz grem nazaj k belouškam. Ugonabljam se eni in drugi, goltamo se in koljemo, hote ali nehote. Da, grem spet k belouškam.

Ona, nasičena belouška se je že splazila nekam po skalnati rebri med grmičje. Samo še njen rep vidim, ki počasi izginja v senci. Zdaj je druga belouška na lovu. Lepa in vitka, spet vsa kakor zakleta kraljična s krono, šviga po tolmunu in stika po rupah pod kamenjem in dračjem. Tri ali štiri postrvi so še v tolmunu. Zdaj ta, zdaj ona bliskovito švigne pregnantna iz zavetja. Belouška za njo. Mnogo hitreje kakor prej je postrv zadavljena in spravljena na skalo. Ne vem, koliko dni in noči je belouška nasičena s pogoltnjeno postrvjo. Vem pa, da bo mojega opazovanja kmalu konec in da se bosta belouški še prej poslovili od tega tolmana kakor jaz dopustnik od tega tihega kraja.

Tako je priklenjen ubogi urednik na svoje delo

Rafinirano maščevanje.

«Zapuščam svoji ženi vse imetje pod pogojem, da se v enem letu spet omoži.»
«Prosim te, čemu ta pogoj?»
«Hočem, da bo vsaj en človek obžaloval mojo smrt.»

Čudno.

Pijan mož se opoteka po ulici. Zaleti se v gospoda in dobi zaušnico.
«No, no,» pravi, «da bi bil že doma? To se mi čudno zdi.»

Pogovor med zakoncema.

«Jože, kaj pomeni ta črni las na tvojem suknjiču?»
«Da mi nisi suknjiča okrtala že, kar si si prebarvala lase v svetle.»

Model.

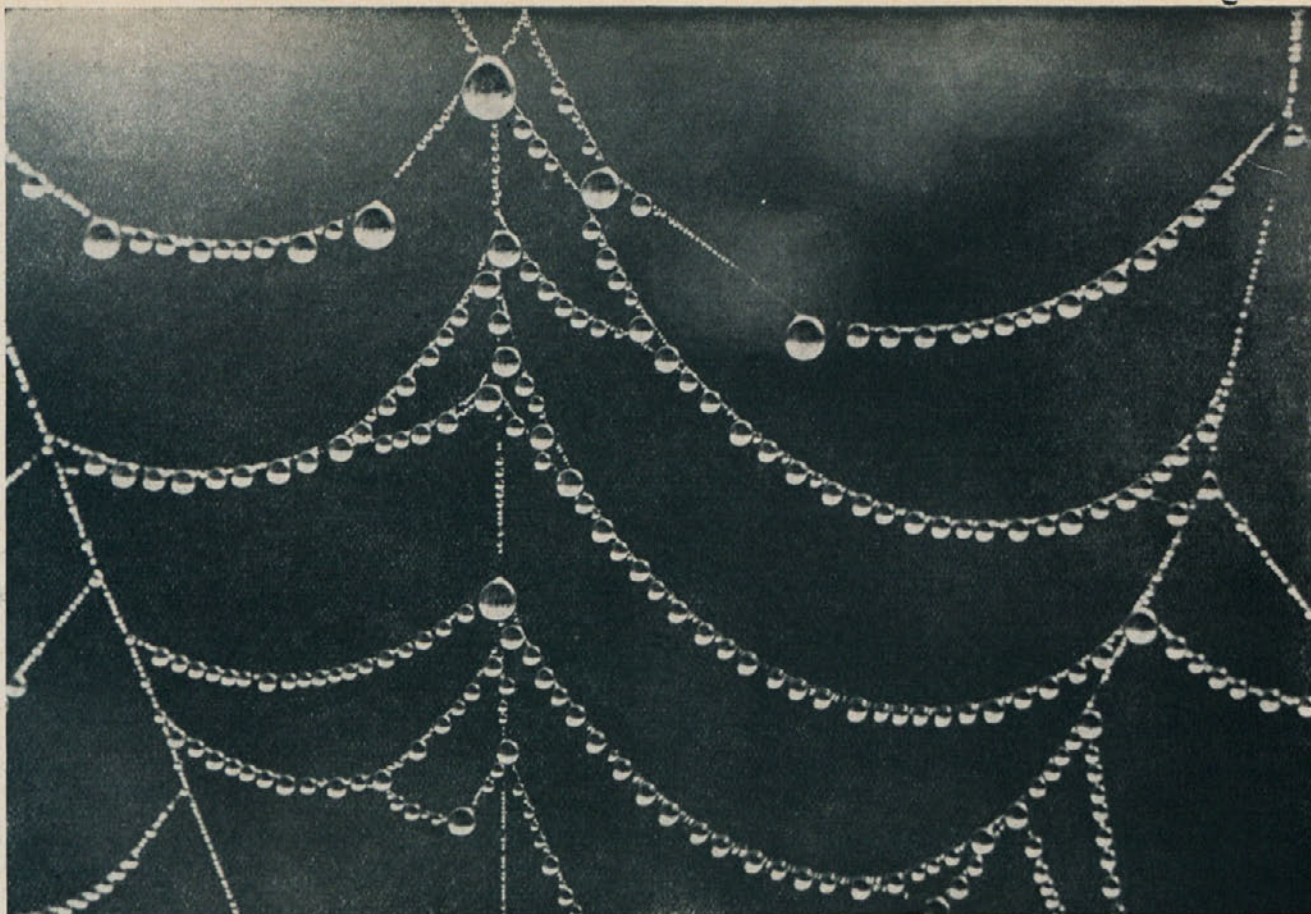
«Kaj pa je predstavljala slika, pri kateri ste vi stali za model?»
«Angela in čarovnico.»
«In kdo je bil model za angela?»

Lahka stvar.

Pravi star samec:
«Rad bi ženo, ki bi bila pravo nasprotje od mene.»
«I, takšno pa lahko dobite, zdaj je vendar toliko inteligentnih deklet!»

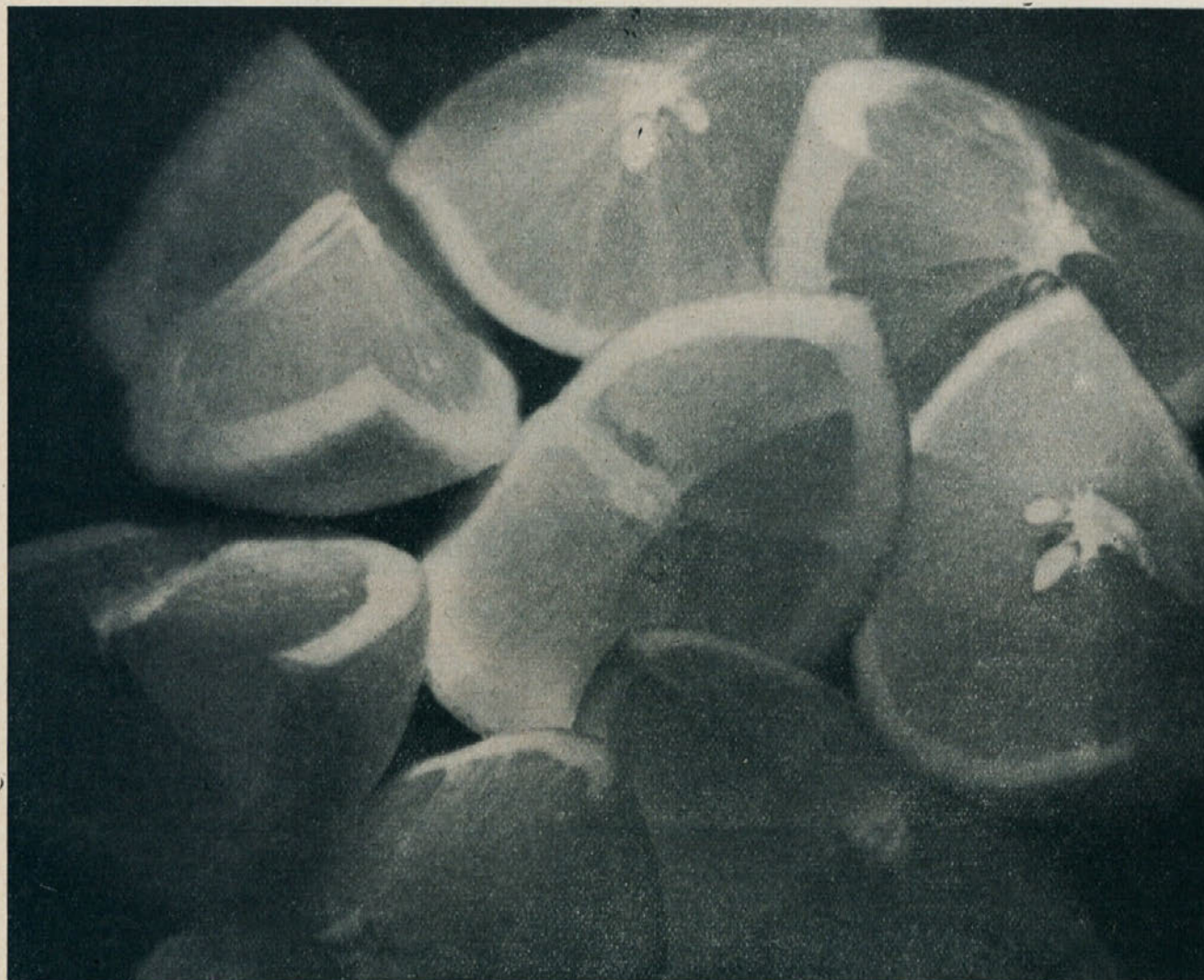
Na poročnem potovanju.

Sobarica: «In kdaj naj gospodo prebudim?»
Mladoporočenca (dvoglasno): «Pojutrišnjem.»

Janko Skerlep
Fotoklub Ljubljana

Rosa na pajčevini

Ljubo Michieli
Fotoklub Ljubljana

Oranže

Janko Branc
Fotoklub Ljubljana

Gramoz

Ciril Böhm
Fotoklub Ljubljana

Prasile

Ob obali

H. v. Ecker:

POROČNI AVTO

Niti minute ni smel zamuditi. Gospod upravni svetnik Sigmund je skočil iz avtomobila, ne da bi bil ugasil motor in luči. Stekel je po stopnicah navzgor do svojega stanovanja in privlekel zaprašeni kovčeg z vrha omare. Poiskal je hitro trdo srajco, dva ovrtnika, belo kravato, lakaste čevlje, svilene nogavice... na frak pa toliko da ni pozabil. S težavo je zaprl kovčeg. Gospod Sigmund je odvedel težko prtljago skozi vrata, zaklenil stanovanje in hitel spet na cesto.

Prestrašeno je pogledal okrog sebe: avto je izginil. Slabo razsvetljena cesta je bila kakor izumrla. Ljubi Bog! Kaj

pa zdaj! Z železnico ni več mogel. Prepozno bi bil prišel na svojo poroko.

Gospod Sigmund je snel slušalko z vilic.

«Halo! Ali je tam policijski komisar! Avto so mi ukradli, modro lakirana limuzina številka 5783. Deset tisoč nagrade tistemu, ki mi v treh urah najde avto.»

Sesedel se je v naslanjač. Bil je obsojen na čakanje. Medtem ko je nestrpnost gledal kazalca na uri, je šumelo na vse vetrove:

«Deset tisoč nagrade! Modra limuzina številka 5783 ukradena.»

Gospod Sigmund je skočil pokonci. Telefon je pozvonil.

«Tu uprava policije. Vaš voz bo v petih minutah pred vašim stanovanjem!»

*

Avto drevi skozi noč. Gospod Sigmund gleda na uro, gleda na kazalca. Osemdeset kilometrov, devetdeset kilometrov. Jutrnje meglice so vstajale iz travnikov

in hladile motor. Gospod Sigmund neusmiljeno podi. Sonce je vzhajalo, cesta ni več tako prosta kakor ponoči. Mudi se. V daljavi se pokažeta iz sopare visoka gotška stolpa. To je katedrala, kjer bo čez štirideset minut njegova poroka. Gospod Sigmund vozi zmerneje. Zdaj se ne more nič več pripetiti.

Bleda nevesta in trepetajoči starši se pomirijo, ko zvedo o sreči in nesreči, ki je doletela ubogega gospoda Sigmunda. Nervozno se preoblači. Zmečkani frak pokrije črna elegantna suknja. Tašča mu stisne šopek belih rož v roko.

Zamolcklo zvone zvonovi.

«Nov del življenja se pričinja», si misli gospod upravni svetnik, ko pomaga svoji bodoči ženi v avto.

Otroci občudujejo z velikimi očmi nevesto v beli obleki, mirtov venec in pajčolan ter slokega gospoda, ki mu cilindar in črna suknja le še bolj poudarjata velikost. Stare ženske si šepetajo in se smehljajo s tisoč gubicami na obrazu in čebļajo nerazumljive besede. Tedaj pristopi h gospodu upravnemu svetniku Sigmundu sivo oblečen gospod in zahteva dokumente.

Gospod Sigmund hoče najprej vzroiti, nato se pa domisli, da mu je bil avto ukraden in da opravlja policijski uradnik samo svojo dolžnost.

Prijazen postane, morda celo malo prepričen. Uradnik mu ne verjame niti besede. Trditev, da je policija sijajno delovala in da je avto zdaj že v rokah svojega pravega in edino upravičenega posestnika, je smatral za lopovsko pretezo. Tudi slika v potnem listu je kazala nenavadno malo sličnosti gospodu upravnemu svetniku Sigmundu. Slike v potnem listu so po navadi stare, ponesrečene karikature.

«Avto ste ukradli!» je jezno zavpil uradnik in odstranil s tem zadnji dvom, ki je še ostal v njem.

Ulica se je škodoželjno muzala. Gospoda Sigmunda so odvedli, nevesta se je onesvestila, tašča je omedlela.

«Potolažite se gospodična,» je rekla ena izmed gledalk, «in zahvalite Boga. Čez pol ure bi bilo že prepozno!»

Milan Maralik:

SUŠNJA

Ibera je leno valovila na soncu. Na mostu je stal oprt na ograjo v čisti togi Klavdij in zrl v vodo. Za njim so stali sužnji ob nosilnici, v kateri je bila videti črna glava Amare. Oprta na desni komolec, je gledala svojega gospoda, njegovo levo nogo, ki je kakor nehoti odrivala pesek v vodo, potem pa dolgo mirovala. Klavdij je stal molče ter nepremično zrl v lesketajočo se vodo, nato se je pa obrnil in z nemirnim obrazom — edina Amara je to opazila — stopil v nosilnico. Toda ni se stisnil k Amari.

Ko se je vrnil domov, si je naročil kopel. Pričakoval je gosta. Potem mu je Amara prinesla ogledalo, kakor je

bila njena dolžnost, kadar je gospod stopil iz kopeli. Stisnila se je k njegovim nogam ter mu držala ogledalo pred obrazom. Klavdij je neobičajno dolgo gledal vanj. Da, res je bilo. To ni bila samo igra valov, zdaj si je svoj obraz skrbneje ogledal. «Tujec, si je rekel v duhu, a se brž namrdljivo nasmehnil. «Tibera ni lagala.»

Spomnil se je na igranje z valovi, ki jim je metal pesek v oči ter opazoval, kako se bo v njih zazrcalila njegova toga. In hipoma so se valovi čudno spojili in Klavdij je zagledal svoj obraz kakor v zrcalu. Samo trenutek je to trajalo, a ta trenutek je zadovoljal, da je videl v njem vso svojo starost.

Amaro je gospodovo dolgo ogledovanje v zrcalu vznemirilo; objela mu je noge z desno roko.

«Amara,» je rekel Klavdij, «Amara, poglej moj obraz. Ali ne vidiš nič, nič novega?»

«Ne, moj gospod. Vaš obraz je še vedno lep.»

«Še vedno lep — da, zakaj praviš, še vedno? Amara? Zakaj ne rečeš naravnost: gospod, poglej gube na obrazu, opazuj, kako se ti roke tresejo!»

Klavdij se je zamislil. Obrisal si je čelo z roko, potem pa se je sam nasmehnil svoji neumnosti, da si je hotel z roko otresti svoje gube. Počasi je vrnil ogledalo Amari ter ji nežno namignil, da mu njen objem ni prijeten.

II.

Sempronij se je hudo začudil, ko je njegov najboljši prijatelj Klavdij venomer obračal govor na svojo sužnjo Amaro. On sam bi se rajši gibal v drugih sferah. Rad bi se pogovarjal o grški umetnosti in poeziji. Nekajkrat je vprašal Klavdija, zakaj ne piše verzov. A Klavdij je samo z roko zamahnil.

Kar nenadno pa se je Klavdij obrnil na Sempronija: «Misliš, da je Amara lepa?» Sempronij se tega ni nadejal. «Amara — seveda, Amara je vedno lepa.»

Klavdij je nekaj časa molčal in gledal v zrak. Prijatelj je hotel še nekaj reči, a ker je videl Klavdija zamišljenega, je molčal. Šele čez nekaj časa je vprašal: «Pa zakaj si ji dal ime Amara (= grenka)?»

Ta beseda je Klavdija prebudila.

«Ah, da: ko sem jo pred osemnajstimi leti kupil, je nisem mogel drugače imenovati. Vedla se je tako, kakor se po navadi ne vede sužnja. Vsa dela je opravljala spočetka z očitno mržnjo, potem pa ji je hipoma ugasnil ogenj v očeh in ostala je v njih samo še grenkost — čudna grenkost, ki se je prelivala v njene kretanje. To je bilo na njej videti. Takrat se mi je prikupila in — zaljubil sem se vanjo. Amara — grenka, in vendar slišiš v tej besedi tudi besedo amare (= ljubiti).»

Sempronij je vedel za veliko prijateljevo ljubezen.

«Torej vendar prav za prav verzi. In kako posebni, živi verzi,» je dejal na pol sam sebi.

Klavdij ni slišal prijateljevih besed, ker se je spet zamislil. «Je še vedno lepa, si dejal, še vedno!» se je prebudil iz zamišljenosti.

«Čudno,» je rekel, ko je spremil prijatelja. «Danes slišim že drugič besedo, še vedno, združeno z besedo, lep.»

III.

«Moj gospod,» je zašepetala Amara, ko ji je Klavdij povedal, da ji vrača

Prijateljice

Foto: Tefani

prostost, in v očeh je imela solze. «Ostati hočem pri vas, moj gospod!»

Klavdij je namrščil čelo. «Amara, dajem ti prostost. Ti je nečeš sprejeti?»

«Podite me iz svoje hiše, moj gospod. Hočem vam dalje služiti. Kam naj grem?»

«Vrneš se s k svojemu plemenu, Amara. Sam te dam tja spremiti.»

«Moje pleme je iztrebljeno in pozabila sem njegov jezik, moj gospod!»

Klavdij je obstal. Dolgo je gledal Amari v oči. Potem jo je stisnil na prsi ter ji božal lase. «Staramo se, Amara. Toda jaz se nečem postarati ob nekem, ki me spominja na mojo mladost. Ne zapuščam za seboj ne otrok, ne del. Razumeš, Amara?»

«Gospod moj — razumem.»

Amara je položila glavo Klavdiju na prsi, a ni jokala. Da, smehljala se je, zakaj Klavdij jo je objel.

IV.

Drugi dan je Klavdij ukazal sužnjem, naj postavijo nosilnico na isti kraj na mostu čez Tiberu kakor včeraj. To pot ni bilo videti v njej črne Amarine glave. Klavdiju se je zahotelo spet opazovati valovanje ter prežati na čudno naključje, ki mu je nastavilo ogledalo, v katerem je videl tako verno podobo svojega obraza. Zopet je odrival z nogo pesek v vodo ter se zagledal vanjo. Danes ni hotelo biti tistega naključja. Slika njegove toge, postave in njegovega obraza se je lomila v vodi, a ni se hotela jasno pokazati. Pustil je to igro ter se zamislil. Tibera je leno valovila na soncu. Na njenem dnu se je zasvetila obleka Amare in njen obraz je bil obrnjen navzgor.

Toda zamišljeni Klavdij je ni videl in je s počasnimi koraki stopil v nosilnico.

Poročnik Schmidt in ZINAIDA

Išli so zapiski Zinaide Ivanovne, ki je bila poročniku Schmidt u njegovih zadnjih trenutkih v tolažbo in pomoč ter poleg njegove samozavesti, ki je tičala v njem, njegova božajoča toplota in nežnost.

Ruski pisatelj Maljuškin je napisal o tej tragediji velik roman: «Sevastopol».

Naj podam nekaj odlomkov iz zapiskov Zinaide Ivanovne.

Nekaj besed namesto uvoda.

tirinajstega novembra leta 1905. je zaplapolala na oklopni križarki «Očakov», admiralni ladji ruskega črnomoškega brodovja, rdeča zastava. Na jaborih je visel signal: «Jaz zapovedujem brodovju, Schmidt.»

Petnajstega novembra ob štirih popoldne so začele obrežne baterije v Odesi in ostalo brodovje obstreljevati admiralno ladjo «Očakov». Ob štirih in pet in štirideset minut se je ladja potopila. Boj je bil končan. Schmidt se je rešil z goreče ladje. Skočil je v morje. Plaval je na obrežje. Ujeli so ga. Skupaj z njegovim sedemnajstletnim sinom so ga odpravili na otok Beresani blizu mesta Očakov.

To je bil višek in konec kratkega poveljevanja poročnika Schmidta.

Štiri mesece pred temi dogodki, dne 22. julija, se je peljala Zinaida Ivanovna iz Kijeva. Njen zakon je bil pred kratkim ločen.

Sedela je v kupeju hladna in molčeča. Ali njenega sopotnika to ni oviralo, da bi je ne bil, tik preden je na tretji postaji za Kijevom izstopila, zaprosil:

«Ali vam smem pisati?»

Vsa zmedena je držala v rokah vizitko in čitala:

«Pjotr Pjetrovič Schmidt. Pristanišče Ismail. Torpedni čoln 253.»

Minil je dan in tisto jutro potem je prejela njegovo prvo karto. Korespondenca, ki se je iz tega razvila, je trajala nekaj več ko šest mesecev. V službo vojne mornarice poklicani trgovski kapetan II. razreda Schmidt je poročal mladi dami o vsem, kar je videl, največ pa o tem, kar je sam doživljal. Njeni odgovori, spočetka bolj redkobesedni, so postajali vedno obširnejši in naposled je pisala vsak dan kakor Schmidt. Dopisovanje je prenehalo samo enkrat, tedaj, ko je demokratsko-filantropičnega častnika potegnil za seboj vihar oktobrskih dogodkov (1905). Takrat je postal sevastopolski junak.

Nato sta se spet videla — v celici ječe v Očakovu.

Pa naj pripoveduje Zinaida Ivanovna sama:

«... Parnik se plul iz Odese proti trdnjavi Očakov. Že nekaj ur smo je vozili in nestrpnost se me je že lotevala... Nenadoma je med potniki završalo. Vse je hitelo na drugo stran parnika. Nekdo je rekel: «To je otok Beresani, kjer je zaprt poročnik Schmidt.»

Srce me je zbolelo. Bilo mi je, kakor da ga je nekaj prišlo z mrzlo, kruto roko. Stopila sem na tisto stran ladje in pogledala v daljavo. Parnik je plul zelo počasi. Obrisi otoka so se zaznavali in postajali vedno jasnejši... Pokazal se je svetilnik... Parnik je napravil ostro krivuljo in plul proti obrežju trdnjave Očakov.

Dvajset minut nato sm... se izkrcali.

Izvošček me je zapeljal v mestece pred neko gostilno, na kateri je visel napis: «Prenočišče in krčma Takovenko».

Vse je kazalo, da ondi niso vajeni gostov. Iznenada pa pride v ta pusti, od vsega sveta odrezani kraj tuja dama. Vendar so mi odkazali majhno, umazano sobico.

Najprej sem seveda šla k orožniškemu poveljniku, ki je upravljal otok. Nikdar v življenju nisem imela opravka s policijo, zato mi je bila ta pot težka in neprijetna. Kaj naj storim?... Poveljnik je bil, kar nisem pričakovala, z menoj zelo vljuden, in to me je opogumilo. Ali kakor da je uganil moje misli, je takoj rekel: — Prav nič ne morem storiti za

vas. Gospa Izbaševa, sestra poročnika Schmidta, mi je že pripovedovala o vas in tudi sporočila, da vam je mornariški auditor dovolil svidenje. Toda brez dovoljenja poveljnika trdnjave, generala Grigorjeva, mi žal ni mogoče nič storiti. Zglasite se takoj pri njem: Od njega je vse odvisno.

— Ali bi ne mogli Schmidt izročiti Evangeliji? Morda mu olajša bivanje v ječi? — sem naivno vprašala.

— Ne. Tudi tega ne smem storiti.

Začela sem ga izpraševati, kako je s Schmidtom. Široko-grudno mi je odgovarjal, da je Pjotr Pjetrovič zdrav in da se dobro počuti. Le tu in tam je nervozen. Sicer vas pa pričakuje.

— Ali ga večkrat vidite?

— Malone vsak dan.

— Ali ga boste tudi jutri videli?

— Gotovo. Ne bom mu pa povedal, da ste tukaj. Po nepotrebnem bi ga vznemiril. Pač vam pa svetujem, da se zglasite pri poveljniku trdnjave. Morda vam dovoli svidenje že jutri...

*

General je sedel v litevki, obšiti z rdečimi našitki, za veliko pisalno mizo. Skrbno me je opazoval skozi naočnike. Moja odločnost je jela omahovati. Čutila sem se čisto majhno in neznatno.

Z roko me je pozval, naj sedem.

— Ekscelenca, od vas je odvisno, ali se lahko snidem s Schmidtom. Prav lepo vas prosim, dovolite, da se jutri snidem z njim.

Nekaj trenutkov me je general molče gledal.

— Da, da. Slišal sem že o vas, je začel. Nimam pa še nobene šifrirane brzojavke od mornariškega auditorja iz Sevastopola. Brez tega vam sestanka s Schmidtom ne morem dovoliti... Nadzorovati moram tega Schmidta in ne odstopim niti koraka od zakonitih določb. Slišal sem pa o vas mnogo, zelo mnogo. Tista pisma, tista nenavadna korespondenca... Vi tega veleizdajalca sploh ne poznate. Komaj enkrat ste ga videli. Schmidtova sestra mi je dve uri pripovedovala o vas. Vse vem. Čudim se in vas moram grajati. Vi ste še otrok. Ali veste, s kom ste zvezali svoje ime? Ali veste, kaj vam grozi? Schmidt je falot, izdajalec, zločinec! Nikarte! Zapustite Očakov in pozabite, da ste poznali tega veleizdajalca. Poleg vsega drugega ta pot ne vodi k dobremu, in pred vami leži še življenje.

General ni mirno govoril, ampak je sikal in kričal. Oči so mu izstopile iz votlin in v obraz je bil kar zaripel. Tresel se je po vsem telesu. Sedela sem vsa potrta pred njim.

— General, sem začela pohlevno. Zame Schmidt ni zločinec, zame je človek, kateremu grozi smrt, in mu zato hočem olajšati življenje njegovih poslednjih dni, kolikor je v moji moči. Vi tega ne razumete, vi se smehljate, sem vzkripela. Prečitajte samo eno vrstico iz njegovih pism, pa boste videli, kako ta človek junaško pričakuje svojo smrt. Morda bi se vam drugače godilo, ako bi bili v njegovi koži... Ekscelenca, dovolite vsaj, da dobi Schmidt ta Evangelij...

— Preveč je v njem podčrtanega, je odgovoril, ko je obral liste v knjigi. Zbrišite poprej to!

— Še to veliko, zadnjo prošnjo: dovolite, da pošljem Schmidt u cvetic!

— Kakšnih cvetic? je vprašal general ves zavzet.

— Košarico hijacint in šmarnic, ki sem jih kupila v Odesi. Prinesla sem jih s seboj, da olepšam jetniku v celici težke dni.

— Kaj vendar mislite? Cvetice s koreninami?... Ali razumete, kaj prosite? je vprašal general vedno bolj zavzet.

— Če ni mogoče s koreninami, pa dovolite brez korenin. Odrezala jih bom.

General je zamahnil z roko.

— Kako bi mogel kaj takega dovoliti?... Naravnost smešno in nerazumljivo, da me kaj takega prosite. Naj mar pomagam prirejati temu izdajalcu ovacije s cveticami?... Ne, niti s koreninami niti brez korenin. Kar se tiče snidenja z njim, hm... kaj naj naredim? Če dobim šifrirano brzojavko, vam dovolim...

*

Nekako ob desetih zvečer je potrkal nekdo na vrata moje sobe.

Vstopil je orožnik.

— Gospod orožniški poveljnik vam sporoča, da je poročnik Schmidt dobil Evangelij. Schmidt se zahvaljuje in vas pozdravlja...

*

Tisti dan potem sem preživela v napetosti in v notranjem nemiru. Ko se je zmračilo, je spet prišel orožnik.

— Gospod orožniški poveljnik je ukazal, naj vam izročim to pismo poročnika Schmidta in vam sporočim, da bodite jutri ob šestih zjutraj pripravljeni. Gospod poveljnik se bo sam peljal z vami k poročniku Schmidt u...

*

V tišini zgodnjega jutra je drdral po uličnem tlaku voz. Zaslišali so se koraki po hodniku... Nekdo je potrkal na vrata... Orožniški poveljnik Poljanski je stopil v sobo.

— Ste pripravljeni?

Hitro oblečem plašč in denem na glavo klobuk. Zunaj je čakal zaprt voz. Poljanski sede za mano v voz. Na sprednjem sedišču sedita dva orožnika. Od morja sem piha oster veter. Tresem se po vsem telesu. Peljemo se k obrežju. Tam že čaka majhen parnik. Potniki so samo mornarji in vojaki, ki mene, z orožniki spremljano žensko, začudeno gledajo.

Poljanski me pokliče v kajuto.

— Gospa, bodite tako ljubeznivi in mi pokažite, kaj imate v svojih žepih.

Z mirno dušo pokažem žepni robec. Nič drugega nisem vzela s seboj.

Mali parnik se je rahlo gugal. Na krov so še nakladali. Po kakšnih dvajsetih minutah je potem parnik odplul.

Očakov leži v morju, ki ob močnem mrazu zamrzne. Zadnja noč je bila zelo mrzla in naš mali parnik si je s težavo utiral pot s svojim ledolomilcem. Vse okrog mene je bilo kakor zavito v meglo. Nisem se popolnoma zavedala, kaj se godi z menoj. Poprosila sem zato Poljanskega, naj me pusti na krov.

Na krovu mi je veter močno pihal v obraz in me hladil. — Glejte, se obrne k meni Poljanski, tistile svetilnik tam, vidite, stoji prav poleg celice, v kateri je Schmidt.

Tisti čas se je začelo daniti. Zagledala sem obrise trdnjave. Četrto ure pozneje je pristal parnik tesno ob svetilniku.

— Tam tistile dve zunanji okni sta okni Schmidtove celice. Hrepeneče sem se ozrla v tisto smer. Zadnji dve okni kaznilnice sta bili zamreženi. Zdelo se mi je, da je zgornji del enega okna odprt. Ob zidu pod okni sta stala na straži dva vojaka s puško.

— Ko boste govorili z njim, se ne dotikajte političnih vprašanj, sevastopolskih dogodkov pa že celo ne omenjajte! Z otoka so potisnili na ladjo lestvo za izkrcanje. Izkrkali smo se. Tedaj sem videla, da je zgornji del okna v resnici odprt. Za omrežjem sem opazila Schmidtovo glavo. Slišala sem, kako je glasno kriknil:

— Vendarle!

Straži prezentirata orožniškemu poveljniku. Poljanski izroči prvemu ključe in ukaže, naj odklene obe veliki ključavnici. Vojak je jel odklepati. Bil je pa silo neroden.

— Hitreje! je kriknil z okna Schmidt.

Vrata so se odprla. Vstopimo. Še malo... in v celici smo.

— Vendarle! se spet izvije iz Schmidtovih prsi, nakar mi je podal obe roki. Ali si tistikrat, ko sva se prvič videla v vlakcu, mislila, da te bo tistih štirideset minut moje bližine privedlo sem? Oprosti, da ti pravim: ti! Pred grobom stojim, in zato naj izginejo vsi pomisleki.

Nekaj mu je grlo stisnilo in mu ni dalo govoriti. Tudi jaz sem komaj zatajevala jok.

— Pomirite se, Pjotr Pjetrovič! Vse bo še dobro!

Nič drugega nisem mogla spraviti iz sebe.

Naglo je korakal po celici sem in tja in se prijemal za čelo. Prvič sem ga gledala od blizu. Bil je srednje rasti. Imel je temnorjave lase. V globokih brazdah obraza se je odražala huda bolečina, a name so gledale čudovito dobre modre oči...

*

Od tega prvega snidenja dne 7. januarja do 20. februarja leta 1906., to je do dne, ko je bila sodba razglašena, sta se ljubeča človeka videla malone vsak dan. Ogenj njune ljubezni je tajal srca straže. Orožniški poveljnik je postal tako rekoč njun plemeniti prijatelj. Stari strojnik malega broda je našel vselej kakšno napako v stroju in druge zapreke, da je tako podaljšal čas njenega obiska.

Od 7. do 18. februarja 1906 je sodišče sodilo 43 obtoženih mornarjev. Znameniti ruski odvetniki so jih zagovarjali. Vendar so sodniki vse obsodili. Schmidta in tri častnike so obsodili na smrt, ostale pa na prisilno delo.

Tisti dan, ko se je razglasila obsodba, je videla Zinaida Ivanovna poročnika Schmidta poslednjič. Prav tisti dan je

prejela tudi njegovo poslednje pismo, pisano na krovu ladje «Prut», in je zapustila Očakov.

*

20. februarja 1906. Na krovu ladje «Prut».

Zbogom, Zinaida!

Danes je bila razglašena sodba. Do usmrčitve bo najbrže trajalo še kakšnih sedem do osem dni. Hvala ti, da si prišla in lajšala življenje mojih poslednjih dni. Zbogom, Zinaida! Pozabi na te črne dni in ljubi življenje kakor prej! Ne čakaj izoršitve obsodbe v Rusiji. Odpotuj na Špansko k svoji sestri. Tam bo svetleje. Iz novin zveš že tako, kdaj se bo zgodilo. Popolnoma srečen sem in miren.

Moje delo ni bilo brez napak in zmot, toda moja smrt izpopolni vse, moja usmrčitev ovenča moje delo, ki bo tako ostalo pred svetom popolno.

Prevzet sem od pomembnosti in važnosti svoje smrti in ji zato grem nasproti z jasnim licem, vesel in prazničen...

Zbogom, Zinaida! Še enkrat prisrčna hvala za polletno korespondenco in za Tvoje potovanja. Objemam Te! Živi in bodi srečna!

Tvoj Detja.

Daleč proč sem od življenja in sem pretrgal že vse vezi, ki bi me vezale k zemlji. V moji duši je tiho in mirno.

Zbogom!

V Rusiji še nihče ne verjame, da bo moral Schmidt umreti. Celó Witte sam prisega, da bo v Dumi in pred carjem prosil, da ga pomiloste.

Za Schmidta ni milosti.

Seslega marca leta 1906., ko se je svitalo, so peljali štiri obsojence na otok Beresani.

Nekdanji tovariš poročnika Schmidta je poveljeval.

— Serjoška! je rekel Schmidt! Ne pozabi na mojo prošnjo! Naj merijo v srce!...

ALI VESTE...

... da stane razsvetljevanje ameriškega spomenika Svobode vsak dan osem tisoč dolarjev?

... da je najnižja temperatura, ki je po fizikalnih pojavih mogoča, 273° pod ničlo?

... da človek od novembra do aprila skoraj nič ne rase, pač pa rase najbolj od aprila do junija?

... da je pri ameriškem letalstvu stara navada, da pilot — učenec, ki je z letalom padel, pa pri tem ostal zdrav, takoj iznova poleti, da ne bi izgubil poguma za nadaljnje letenje?

... da v svetem pismu govore o psu osemnajstkrat, o mački pa niti enkrat?

... da se smejo v Italiji ljudje javno poljubljati samo na postajah?

... da je dihanje skozi površino kože za človeka prav tako pomembno kakor dihanje s pljuči, kajti človek, ki bi si telo namazal s kakšno gosto snovjo, bi se zadušil v nekaj urah?

... da opravi človeško srce v enem dnevu tolikšno delo, kakor mišice na nogah človeka, ki je težak 70 kg in se vzpenja na 800 m visok hrib?

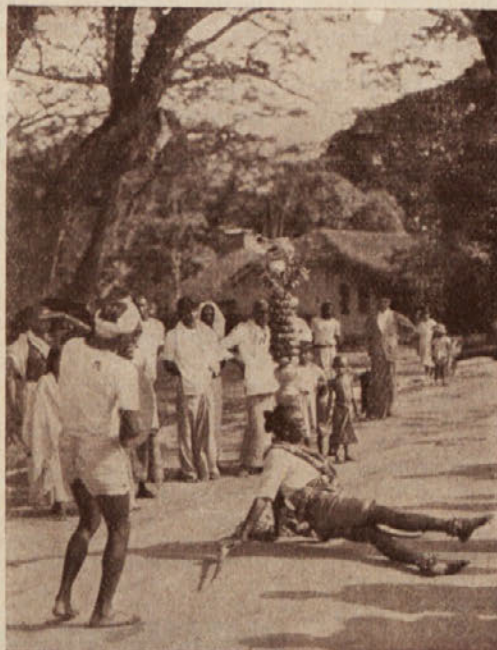
Indija je dežela najhujših vraž in najbolj surovih navad, katerih je sposoben samo človek, ki ga je popolnoma zaslepila verska zagrizenost. V Indiji so doma fakirji, zato je Indija tudi dežela suženjstva. Bedno življenje ondotnih ljudi izvira iz tega, ker slepo verujejo v nadnaravne sile in brez premisleka verjamejo in zaupajo verskim sleparjem. Ni čudno, da se v takšnih okoliščinah zatekajo nesrečni ljudje k opiju, morfiju in kokainu ter tako omamljajo svoje možgane z mamili, da bi vsaj za begotne trenutke pozabili svojo nesrečo in gorje. Med njimi je prav mnogo takšnih, ki so popolnoma v kleščah zagrizenih izrodov te ali one vere in ki skušajo doseči svoj duševni mir s telesnimi mukami. Brez skrbi in udobno pa žive v njih sredi tisti, ki zlorabljajo vero in zaslepljenost ljudi v svojo osebno korist. To so fakirji, ki hlinijo vernikom svetost in vsemogočnost ter tako izkoriščajo in sleparijo lahkoverne ljudi na najrazličnejše načine. Ker so poslanci božji in imajo torej v sebi moč, da ljudi blagoslovijo ali pa kličejo nadnje prekletstvo, jim je ljudstvo v strahu in popolnoma v njih oblasti.

Takšnih sleparjev v Indiji ni malo. Tako ima znamenito svetišče v Viajayanagaru svojega fakirja, ki sedi živ in zdrav že veliko let v krsti. Romarji ga obiskujejo s pobožnim srcem in ne skoparijo z darovi. Marsikateri novec, ki so si ga pritrgali od ust, zažvenkeče na dno posvečene krste, kjer počiva sveti mož. In ta poslanec božji si, ko je konec njegovih uradnih ur, privošči v zvrhani meri vse dobrote posvetnega življenja. Drugi fakirji pa ne čakajo, da bi prišli romarji k njim, ampak stopijo rajši sami do njih. Ti hodijo po mestih in vaseh z dolgimi lasmi, skoraj goli in s popotno palico ter beračijo in izsiljujejo s poslanstvom božjim po hišah denar. Gorje mu, kdor ga odpravi od hiše praznih rok. Odslovljeni fakir ima namreč moč, da prikliče na brezbožnike božjo kazen. Splošno je pa znano, da so ti posvečeni berači večinoma vdani alkoholu, opiju in drugim strupom.

Mimo teh poklicnih sleparjev so pa seveda tudi fakirji iz prepričanja. To so ljudje, ki ne kupčujejo z božjim blagoslovom, ampak iščejo zveličanje samo zase in ga skušajo doseči s telesnimi mukami in trpljenjem, ki si ga prostovoljno nalagajo.

Ena najnavadnejših fakirskih muk je ta, da si spokornik prebode obe lici s tenkim srebrnim bodalom, vzame v roke kipec svojega boga in se potem vali po prahu in kamenju do svetišča, ki je včasih oddaljeno po več sto milj. Evropec, ki se pelje v svojem avtu na izlet po Indiji, mora dobro paziti, da ne pozvozi katerega teh spokornikov.

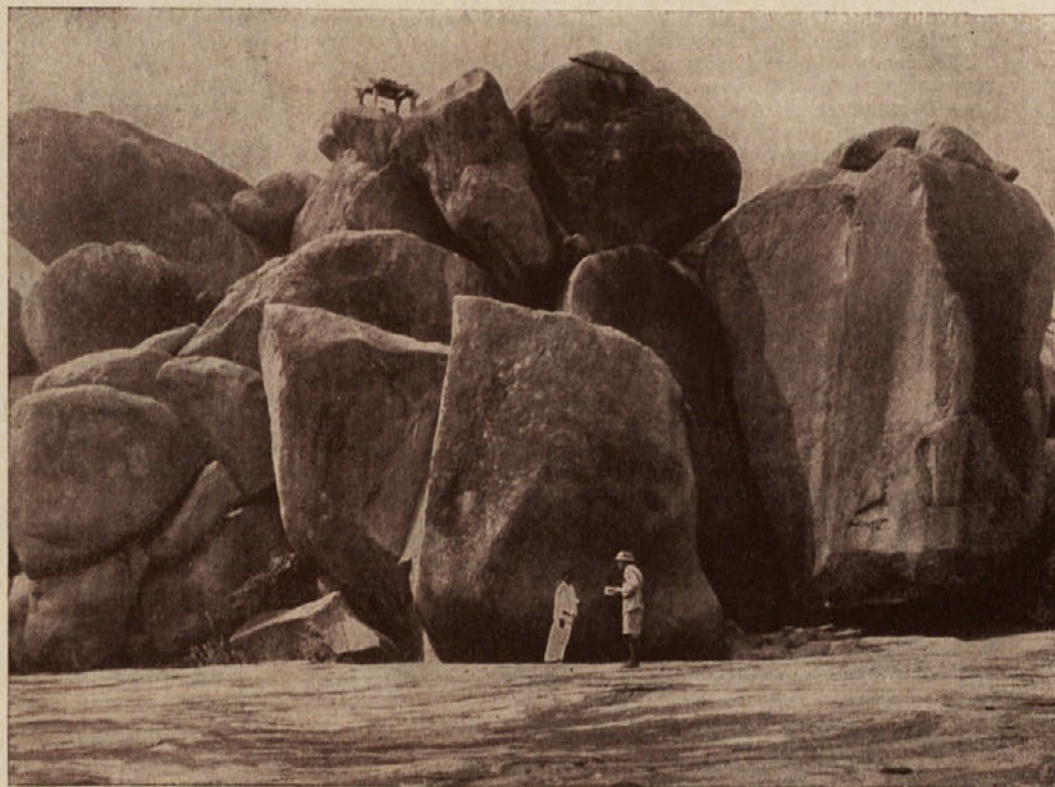
Skrivnost in moč

Ta indijski spokornik se je zaobljubil, da bo romal do svetišča na pol leže z grmado posod na glavi, ki so baje napolnjene z vodo.

Ta pobožni mož si hoče prislužiti zveličanje — ali pa samo dober zaslužek — s tem, da je obesil po sebi vse polno težkih železnih obrocev in verig.

Blizu svetišča Viajayanagara je nakopičila narava grmade mogočnih skal, ki so si jih fakirji izbrali za svoje bivališče.

indijskih fakirjev

Drugi spokorniki spet romajo v čevljih, katerih podplat je iz samih žebelj, in ko pridejo po trnjevi poti naposled do svetišča, si izberejo novo muko iz bogatega zaklada indijskih spokornikov. Nekateri spe na žebelih, drugi sede z nogo za vratom tako dolgo, da jim popolnoma otrpne, tretji stojе na eni nogi in iztegujejo roke v zrak. Bili so celo časi, ko so se pobožni indijski romarji metali pod orjaška kolesa potujočega svetišča ali so se pa dali pohoditi od svetega slona.

Ta fakir potuje po cele tedne tako, da se vali po tleh in drži v rokah kip svojega boga.

Ta fakir je nosil tako dolgo nogo za vratom, da mu je tam obtičala.

Spokornik, ki potuje od kraja do kraja po žebelih.

Ta fakir si je izbral za svoje bivališče votlo drevo.

Angleška vlada je te nečloveške grozote sicer prepovedala in trdi, da jih je zatrla; vendar stara izkušnja uči, da takšne prepovedi ne zaležejo dosti. Indija se bo osvobodila fakirjev in njih zagrizenih vraž šele tedaj, ko bo politično svobodna.

P. Hofman.

Tudi okoli stoletnega lesenega svetišča na orjaških kolesih se odigrava zanimivo versko življenje. Pod kolesa tega svetišča so se metali verski blažneži. Vnanje stene tega svetišča so okrašene s plastičnimi slikami iz ljubezenskega življenja boga šive.

KAVA JE DOBRA ZA TISTE, KI...

V boj med žganjem in kavo je posegel sam Linné, znameniti švedski naravoslovec. Skoraj pred dvema stoletjema so izsilili kmečki poslanci v stockholmski zbornici po dolgih in ogorčenih bojih od mestnih očetov čudovito kompenzacijo: za prepoved žganjekuže po vaseh so zahtevali prepoved kave po mestih, te «hudičeve pijače», kakor so švedski kmetje takrat imenovali kavo. Tedaj se je zavzel za kavo največji botanik vseh dob, Linné, pač eden tistih, ki mu je kava močno dišala.

Vse dobre in koristne lastnosti kave je zbral v osem točk. Trdil je: «Kava je dobra 1. za tiste, ki so slabe volje, ker so prej ta dan popili preveč alkohola; 2. za tiste, ki so se preveč najedli; 3. za tiste, ki dobro jedo, pa nič ne delajo, ker jim poživijo zaspane možgane; 4. za tiste, ki jih muči migrena; 5. za tiste, ki imajo gliste; 6. za ženske, ki nimajo o pravem času menstruacije; 7. za debeluhe, ki bi radi shujšali; 8. za nekatere vrste kolike je nekaj skodelic kave brez sladkorja uspešno zdravilo.» Ena ali dve izmed teh točk dandanes več ne držita, vse ostale so pa še vedno v veljavi.

Dražiči učinek kave so poznali baje že v tretjem stoletju krščanski menihi na gorah abesinske pokrajine Kaffa, ki je prava domovina kave. Legenda pripoveduje, da so se črede koz vrnile neki večer razdivjane in pijane s paše domov. Presenečeni menihi so iskali vzrok in kmalu dognali, da so koze jedle tisti dan temnozeleno liste nekega grmovja, ki je raslo na pobočju ondotnih gora. Pokusili so tudi sami to rastlino, skuhalo so iz listov in zrn tistega grmičja pijačo, in kava je bila odkrita.

Tri ali štiri stoletja kasneje so spoznali pri njih kavo arabski vojaki in arabski trgovci so prinesli kavovec v svojo domovino, kjer je imenitno uspeval. Razume se, da so poizkusili spraviti ta svoj novi pridelek tudi na svetovni trg. V Evropo so prišli trgovci s kavo najprej v Benetke. Okoli leta 1640., ko je po vsem severu divjala tridesetletna vojna, je pristala v lagunskem mestu prva ladja, natovorjena s kavo.

Kavovec je prišel iz abesinske Kaffe najprej v Arabijo. V 18. stoletju so ga zanesli evropski prekomorski osvojevalci na Javo, kmalu nato v Srednjo Ameriko, nazadnje pa še v Južno Ameriko, ki so edine dežele na svetu, kjer izbirčni kavovec dobro uspeva. Med 10. in 15. stopinjo severne in južne širine sta dva ozka pasova najugodnejšega podnebja za pridelovanje kave, in še to samo tam, kjer je zadosti vlage, kjer jo hribi varujejo pred vetrom in kjer je zemlja zadosti luknjičava; najboljša so pač ognjeniška tla. Vsi ti pogoji so dandanašnji najboljši v Portoricu, v Braziliji, v Guatemali in na Javi, zato dobivamo odondod najboljše vrste kave.

Za pridelovanje kave je treba veliko skrbi in truda. Vsak grm je treba zavarovati pred solncem s širokimi listi banane, pa spet ne preveč, zato je treba vsak dan po večkrat te listnate solnčnike premakniti. Cenejše vrste kave obirajo delavci

tako, da posmukajo naenkrat vseh 30 do 40 jagod, ki so na eni vejici; zrna kave pa, ki pridejo v trgovino z dvema ali s tremi zvezdicami, trgajo vsako jagodo zase, da ne zaide vmes kakšen nezrel sad. Na suh ali pa na moker način se potem izluščijo iz jagod zrna, ki se nato posuše na solncu pod skrbnim nadzorstvom delavcev-domačinov. Posušena

Najpomembnejši prostor na plantaži je razen polja razsežna sušilnica, kjer se na solncu suše izluščena zrna. Tu še ne delajo stroji, zato ker ne more biti noben stroj tako poceni kakor so domačini.

zrna se potem prebirajo in izbirajo. Za to zamudno in naporeno delo uporabljajo lastniki plantaž indijanske žene in otroke, ker jim delajo skoraj zastoj. Nazadnje stresejo zrna kave v vreče in jo na hrbitih mezgov spravijo do najbližjega пристanišča ali do prve postaje, ki so dostikrat na stotine

Prevozni pomoček kavne plantaže na Guatemali so mežgi, ki za svoje življenje ne potrebujejo tako rekoč nič, pa vendar veliko opravijo.

kilometrov oddaljene. Odondod pride kava v Evropo, kjer se je v tri sto letih že davno preselila iz dragocenih čaš elegantnih servisov tudi v skromne lončke delavskih slojev. Ti sloji bi k nekdanjim Linnéjevimi točkam dodali lahko še deveto: «Kava je dobra za tiste, ki si nič drugega privoščiti ne morejo.»

Slike ne desni od zgoraj navzdol:

Domačinka obira kavne jagode.

Indijanski delavci izbirajo obrane jagode.

Na videz slabotni mezeg je žival, ki prenese velikianski tovor.

Preprosta higiena, ki ohranja zdrave delavce na plantaži, bolj povedano, sposobnost za delo.

Nižja ko je mezda delavcev, tem več rok mora delati, da se družina lahko preživi. Zato ni nič čudnega, če izbirajo kavo tudi otroci, ki so komaj odrasli plenici, in matere, ki imajo še otroka pri prsih.

RADOVANJE V PEKLU

Sence stopajo druga za drugo pred vsemogočnega Allaha in vse žele eno in isto:

«Paradiž!»

Nekateri— zase.

Drugi — tudi za svoje sorodnike.

Tretji — še za svoje prijatelje.

In Allah odgovarja vsem:

«Bodi!»

In pri tem si misli in žalosten pre-mišlja:

«Nikogar ni, ki bi prosil za svojega sovražnika.»

Tedaj se mu približa senca Arutijana iz Bakua.

«Česa želiš?» vpraša Allah.

«Imam sovražnika. Zenijan mu pravi», odgovori Arutijan.

«Kaj? Za svojega sovražnika hočeš prositi?» In obraz Allahov se od veselja razvedri.

«Da», potrdi Arutijan. «Pošlji ga v pekel. Izkaži mi to veliko milost!»

V tem trenutku pa stopi druga senca pred Allaha. Zenijanova senca.

«Kaj želiš pa ti?» vpraša Allah.

«Bodi milosten, o Allah, in pošlji Aru-

tijana v pekel! Ničesar drugega ne želim!»

Allah da znamenje in šejtani zgrabijo Arutijana in Zenijana ter ju odpeljejo v pekel.

Ko je sprejem senc končan, obide Allaha žalost.

«Danes so vsi, celo največji grešniki, v paradižu», pravi svojim angelom. «Samo dva nesrečneža iz Bakua morata goriti v peklu. Žal mi ju je. Ali kaj, tako sta hotela!»

In pošlje Allah angela v pekel, da pogleda, ali bi se ne dalo kaj ukreniti.

Angel se vrne s povešenimi peruti in javi:

«Zabavata se! Veselita se! Radujeta se!»

«Kaj?... Veselita, zabavata, radujeta se?» ponovi Allah ves začuden.

Angel pa poroča dalje:

«Ko so vrgli šejtani Arutijana v vreli kotel, je zakričal, pa se je takoj premagal in vprašal:

«Kje je Zenijan?»

Ko je zagledal Zenijana v veliki žareči ponvi, je ves vesel vzkliknil in se zasmeljal:

«Tako! Tako!... Le dajte!... Le podkurite!... Kar se da!...»

Zenijan se je zvijal v žareči ponvi, vendar je vprašal:

«Kje je Arutijan?»

In ko ga je zagledal v vrelem kotlu, je ves srečen vzkliknil in se zasmeljal:

«Tako je prav!... Tako!... Le dobro podkurite, da se bo lepo cvrlo!...»

In zdaj se ves čas radujeta in smejeta. Arutijan je srečen, ker kuhajo Zenijana, Zenijan je srečen, ker cvrejo Arutijana... In ne želita si nič drugega. Vidiš, o Allah, tako se je zgodilo nekaj, česar si niti ti v svoji modrosti nisi mogel misliti: ljudje se radujejo tudi v peklu.»

Allah se nasmehne in reče:

«To so pač čisto svoje vrste ljudje, ti ljudje iz Bakua!»

In dal je narediti v peklu poseben oddelek.

«Za ljudi iz Bakua», je rekel. «Naj se tam radujejo. V Bakuu se gotovo niso mogli.»

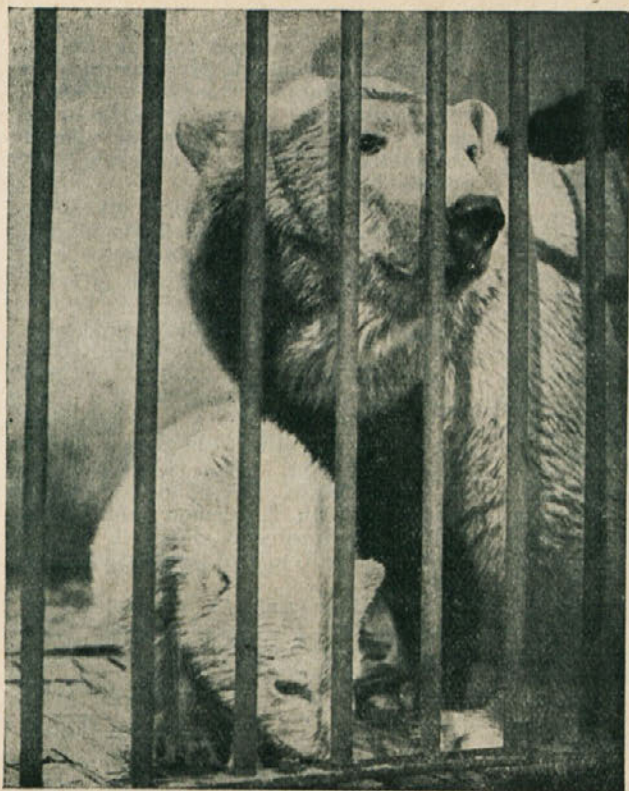
Ko so ljudje v Bakuu zvedeli za to, so vzdihnili:

«Če nam hoče Allah nakloniti svojo milost, naj še ukaže, da se mora pekel kuriti z nafto. Tako se bodo cene nafte lahko dvignile vsaj za 50 odstotkov.»

Družina pingvinov

Kaj so človeku živali

1 Severni medved z mladičem.

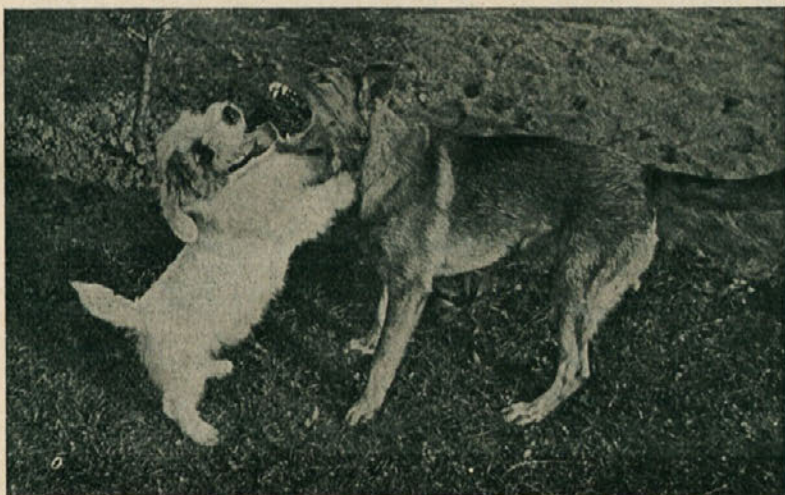

Shetlandski konj z žrebetom.

Ni samo naključje, da si izkuša vsako veliko mesto urediti svoj živalski vrt. Tudi to ni naključje, da ima po mestih zmerom več ljudi psa. Ali ni življenje v modernem mestu od dne do dne bolj hladno in neusmiljeno? Ali ni po mestu med ljudmi vedno manj iskrenih stikov, vzajemnega zaupanja in vedno manj naravnega življenja?

Živalski vrtovi niso nič več izraz eksotičnih muh knezov in bogatinov, ampak premišljena zahteva vseh ljudi. Saj vidi ondi človek kos iskrenega in naravnega življenja ter odkrije in opazuje v živalih dobre in slabe lastnosti, ki jih ima tudi sam. Zlasti pa srečamo ondi to, česar pri večini ljudi najbolj pogrešamo, to je brezskrbno igravost, preprosto šegavost in naravno lepoto živih bitij. In če mestnega človeka razvedri in poživi že nekaj trenutkov v živalskem vrtu, koliko srečnejši je šele tisti, kdor ima doma lastnega psa, zvestega tovariša, ki neprestano z veseljem sprejema in povrača izraze njegovih neizžitih občutkov. Tako sta postala živalski vrt in pes nadomestilo za to, kar nam je vzelo brezsrčno mestno življenje.

Z.

Dva prijatelja se igrata.

Pelikan pri počitku.

Mlada žirafa, ki so jo same noge in vrat.

PRAVICA NE LAŽE

re za pravico gospoda Kovačka in za denar gospoda Kolačka.

«Zadnje besedo ima zdaj obtoženec, gospod Kolaček!» je razglasil predsednik visokega sodišča. Občinstvo je pridržalo sapo, da bi ne preslišalo nobene črke, in gospod Kolaček je vstal in začel:

«Da, slavno sodišče, priznam. Udaril sem svojega prijatelja Kovačka z osemnajstecvnim aparatom po glavi. Rad priznam. In tudi, da se tega prav nič ne kesam, vam priznam. Saj je bilo to dejanje neposredna in nujna posledica, zadnji člen dolge vrste dejanj, ki so si nasprotovale drugo drugemu. In vsak izmed vas tu — da, sploh vsak na moji stopnji, bi tako ravnal. Dovolite, da vam povem vse lepo po vrsti, kakor se je zgodilo.

Prvič, sem svoji Evici zatrdno obljubil, da pojdeva na veselico Društva gobjiteljev kuncov, drugi, pa nisem imel — bilo je ravno konec meseca — za to potrebnega drobiža. Pa sem se spomnil svojega prijatelja Tončka Kovačka, ki sem mu nekako pred sedmimi meseci posodil dve sto sedemdeset dinarjev. Takrat me je navrtal, ker je nujno potreboval denar. Rekel je, da bo s tem dokončal še zadnje škatlo svojega daljnogleda, «ki bo nekaj epohalnega na tem področju znanosti», kakor mi je sam dolgovozno razkladal in me s tem premamili, da sem mu dal skoraj vse, kar sem imel. Najprej sem mu ponudil deset dinarjev, da bi se dal ostrici in obriti, kar se mi je zdelo veliko važnejše ko tista škatla in vsa njegova ropotija. Potem sem navrgel še štirideset dinarjev, češ, naj gre po svoja dva rezervna ovratnika in po perilo, ki ga ima v pralnici. On pa je uporno vztrajal pri svojem mnenju, da je njegov daljnogled, «na katerega čaka ves svet s pritajenim dihom», mnogo važnejši od vseh ovratnikov in srajc skupaj. Nazadnje sva se zedinila na vsoto 270 dinarjev namesto 300, ki jih je prvotno hotel imeti. Vdal se je in mi dovolil deset odstotkov, rekoč, da bi rad z menoj ostal še nadalje v prijateljskih odnosih. Mojo pripombo, da se mi take poslovne zveze ne zde Bog ve kako važne, je preslišal in mi zagotovil, da mi vsoto vrne najkasneje v treh tednih. Od takrat je minilo sedem mesecev, ne da bi bil videl svoj denar.

V svoji stiski sem se odločil, da pojdem sam poterkat svojih dve sto in sedemdeset dinarjev k prijatelju Kovačku.

«Od koga pa veš?» me je pozdravil Kovaček. «Saj vendar nalašč nisem nikomur nič pravil o tem?»

«Od koga da vem? Kaj da vem?» sem se začudil.

«Prihajaš vendar zaradi mojega novega osemnajstecvnega radijskega sprejemnika superneutrodynamicus, ki ga vsa radijska industrija...»

«... pričakuje s pritajenim dihom, da!» sem mu segel v besedo.

«Odkod pa veš?» je spet vprašal.

«Saj to je pri tvojih epohalnih izumih vendar samo ob sebi umevno, saj je bilo s tvojim daljnogledom prav tako. Kako pa je kaj s pogajanjimi in s konzorcijem,

o katerem si pravil, da namerava tvoj izum odkupiti?»

«Hvala, prav zdaj razpravljajo o tem», se je izmikal Kovaček.

«Čudno. O tvojih poslih se večno razpravlja, to bo pač utrudljiva zadeva zate... Hm. Prav za prav ne prihajam zaradi tvojega radijskega sprejemnika, ta me v tem trenutku niti najmanj ne zanima. Prišel sem zaradi svojih dve sto sedemdesetih dinarjev, ki mi jih še zdaj nisi vrnil. Zdaj nujno potrebujem denar, in...»

«Nekaj časa boš že še potrpeč, mi je Kovaček osorno presekala besedo. «Zdaj imam veliko važnejšega v glavi ko tistih tvojih pet peček. Sedí no malo tja, kar zijal boš, ko ti pokažem svoj aparat.»

«Oprosti, dragi prijatelj,» pravim jaz, «zato pa tistih pet peček mene veliko bolj zanima ko vsi oddajniki in sprejemniki tega sveta. Prav rad bom pozneje občudoval tvoj izum, ampak zdaj hočem najprej svoj denar. Mojega potrpljenja je zdaj konec! Naprej moram, meni se mudi!»

Kovaček pa se ni prav nič zmenil za moje opombe. Stopil je k veliki skrinji, ki je bila vsa povita z žicami in nasajena s cevmi, in se začel ukvarjati z njo.

«Ali si že kdaj poslušal Capetown v južni Afriki?» je ponovno vprašal.

«Ne.»

«To bi pač zdaj rad, kaj? To bi se ti zdelo? To bi ti zijal, moj dragi, ti bi kar zijal!»

«Ne, prav nič rad bi ga ne slišal, še malo ne, in tudi zijal bi ne zaradi tega», sem hladno odvrnil.

«Pač, tudi ziniti bi ne mogel», je menil Kovaček. «Toda tebi je bolj za Japonsko, kaj? Ali bi rad slišal geješe peti? Ali pa Kitajsko? Španijo morda? Bi rad slišal, kako regljajo strojnice, grme topovi in pokajo granate?»

«Ne, tudi Španija me ne zanima», sem vztrajal.

«Ho, le nikar mi ne pravi, čakaj, precej vključim kako špansko postajo. Vidiš, tule na aparatu je pritrjena valovna lestvica. Žal, da ne kaže še čisto natančno. Torej, če naravnam tale puščico na Sydney in kaže tale zalec natančno med Berlin in Bukarešto, tukajle pa preklopim in vključim visokofrekvenčni tok, slišiš čisto razločno Madrid. Imenitno sprejema!»

Kovaček je nervozno otipaval škatlo; sukal tu, sukal tam, prestavljal, otipaval. Uspeh je bil ta, da se je čez nekaj časa res oglasilo izza platna pred zvočnikom nekakšno prasketanje in treskanje, kakor bi izpuštil polovico pekla. Ves navdušen me je pogledal.

«No, kaj porečeš na to?»

«Slišim samo oglušujočo ropot», sem dejal. «Kar izklopi in ne delaj mi nobenih čarovnij več. Rajši mi daj moj denar nazaj.»

«Rad bi menda,» je menil prijatelj poparjeno, «da bi slišal 1500 kilometrov daleč, kaj se menita misijonar in ljudožerec na Novi Guineji pri spovedi, kajne? Saj je že to nekaj čudovitega, da takole majhno postajico sploh opaziš, in še tako daleč! Čeprav, rad priznam, nekoliko medlo.»

«To mi prav nič ne ugaja», sem rekel. «Prav tako bi lahko tudi razbijal po pločevinastem loncu, tulil zraven in za-

hteval, da padem pred tabo na kolena od samega začudenja. Moj aparat dela tako, kadar moja Evica lika z električnim likalnikom. Pa na vsej črti, in ne samo v Madridu. Meni se zdi neumno in nesmiselno, da bi proizvajal takele vrste ropot.»

Kovaček pa ni odnehal. Vrtil je po tisti vražji škatli in izjavil, da bo poškal Bangkok na koncu Indije.

«Bangkok!» je dahnil, ko se je nekoliko poleglo.

«Zaradi mene Honolulu, odkoder so opice doma. Tja se poberi k vragu s tvojo brkljarijo vred. Zdaj pa brž moj denar, da se kaj ne zgodi!»

«Samo trenutek še!» me je zadrževal Kovaček. «Zdaj pride še le glavno. Kakor veš, tabori zdaj ruska ekspedicija na severnem tečaju, ki stalno oddaja na kratkih valovih. Nobenemu amaterju se doslej še ni posrečilo vloviti te valove. Za moj čudoviti aparat pa to ni nič tako posebnega.»

Prijemal je spet za vse gumbe na škatli in jih vrtel, odvijal žice, menjaval cevi in vdeval nove tuljave, ne da bi se javila kaka postaja.

«Malo mi moraš pomagati», je rekel nazadnje. «Primi z levico tale spoj, z desnico pa primi za tle dve žici in ju tišči skupaj. Tako, zdaj pa vklopim!»

Tedaj me je pretresel strašen sunk. Mislim, da je strela udarila vame. Rad bi bil izpuštil tisto preklicano žico, toda bilo je nemogoče. Kakor ulite so mi roke tiščale žico skupaj. Napele so se mi vse mišice, lasje so mi šli pokonci in noge so mi začele kar same od sebe poskakovati, vedno hitreje in hitreje.

«Precej mi izklopi tok!» sem zavpil s svojimi poslednjimi močmi. «Mar ne vidiš, da še poblaznim od tega?»

«Prosim te, potrpi vendar malo!» je rekel Kovaček. «Tvoje telo mi imenitno služi za drugo ozemljitev. Takoj bova slišala oddajo s severnega tečaja!»

In ko sem se ves prepoten zvijal z električno žico v rokah in plesal svoj najhujši ples v življenju, je oni čisto mirno brkljal po tisti omari.

«Samo še malo!» je zaklical. «Zdaj ga imam, zdaj pride severni tečaj!»

In tedaj, ko sem že plesal brez desnega čevlja, v samih nogavicah, in sem se v poslednjih krčih zvijal že skoraj brez sapa, da že vpiti nisem več mogel, se je čisto razločno oglasilo iz zvočnika: Radio Ljubljana, Udovičeva in Lovšetova sta zapeli „Jaz imam konjička dva“. Po kratkem odmoru bo govoril v kmetijski uri gospod Vinogradnik o škropljenju trte. Kuku-kuku-kuku...

«Menda nisem prav vključil!» je rekel počasi Kovaček in malomarno izklopil tok.

Bil sem prost.

In v tem trenutku, slavno sodišče, v tem najstrašnejšem trenutku sem se ves tresoč od jeze, brez oblasti nad samim seboj in nad svojimi čuti, kakor od furij obseden — lahko mi na besedo verjamete, gospodje — pograbil tisti osemnajstecvni neutrodynamicus, ga zavihel in ga posadil na glavo svojega prijatelja Kovačka, da se je ves razsul...

Dokončal sem. Sodite me!»

Občinstvo je globoko ganjeno molčalo. Vse ženske so ihtele. Zapriseženi prisodnik se je usekval in sam gospod državni tožilec je pomilovalno zmajal z glavo.

Čez deset minut je gospod predsednik razglasil sodbo: «Obtoženec Kolaček je proti tožitelju Kovačku ravnal v upravičenem silobranu in je oproščen vsake kazni.»

Jokajoče živali

Star pregovor govori o krokodilovih solzah, toda tisti, ki si ga je izmislil, najbrže še nikoli ni videl krokodila. Kajti ta zver nikoli ne joka. Dosti boljše opazovalec je bil tisti, ki je prvi obrnil ta pregovor na jokajoče tele. Vsi prežvekovalci namreč lahko jokajo. To dokazuje solzni mošnjček pod očesnimi votlinami teh živali. Že davno je znano, da jeleni in srne v smrtnem strahu jokajo. Tudi lepo temno oko žirafe se napolni, kakor pripovedujejo afriški lovci, s solzami, kadar je žival na smrt ranjena. Joka v stiski tudi velblod. Beduini so to že pogosto opazovali. Znani raziskovalec Sven Hedin trdi celo, da je sam večkrat videl velblode, ki so začeli prelivati solze, ko so čutili, da se jim bliža smrt, in da se začneja kri ustavljati v njihovih žilah. Slavni učenjak Pallas piše, da znajo Tunguzi velblodovko, ki je povrgla, pa noče svojega mladiča dojeti, prisiliti k izpolnjevanju materinskih dolžnosti, privežejo jo h kolu in nekaj metrov stran mladiča. Potem začne igrati kdo izmed njih čim bolj žalostne pesmi na nekakšno domačo violino, ki jo imenujejo «kur». Velblodovka začne prisluškovati, potem pa pogleda mladiča in kmalu več ne odtrga pogleda od njega. Ker pa mladič ne more priti k njej, se ji napolnijo oči z debelimi solzami in začne jo poskušati, da bi se iztrgala. Tunguzi še nekaj časa čakajo, potem pa odvežejo obe živali, in velblodovka svojega mladiča nikoli več ne pozabi.

Solze pri psu so že pogosto opazovali. Ta zvesti človeški spremljevalec začne kmalu jokati, če ga kdo s silo odtrga od gospodarja. Isto pripovedujejo tudi o konjih, ki imajo svoje gospodarje zelo radi. «Debele solze je pretakal konj,» tako pripoveduje Sven Hedin o svojem belcu v Tibetu, «ki se je brez moči iznenada zgrudil pod menojo in obležal na tleh.» «Joka,» je dejal Sven Hedin tibetanskemu duhovniku, ki ga je spremljal, «ker ne bo mogel več iti z nami dalje, čeprav je tako častno delil z nami vse napore, vse pomanjkanje.»

Neki raziskovalec, ki je za svojega bivanja na Malajskem polotoku opazoval opice, je odkril, da te živali zelo pogosto jokajo, in sicer ne samo navadne zelene morske mačke, ampak tudi orangutani in siamangi. Zlasti siamangi so zelo občutljivi in ne jokajo samo od žalosti, ampak tudi od strahu.

Živali, ki najbolj čutijo bolečino in najrajši jokajo, so sesalci. To vemo od severnih lovcev, ki pobijajo brez usmi-

**Kljub hladni koži
ogoreti in postati
rjav !**

To je imenitno pri sončni kopeli: Solea krema stvari sicer učinkovito varovalno plast, da ti koža ne postane rdeča in se ne vname, toda nikakor ne preprečuje naravne ogorelosti. S Solea-kožno nego (krema in milo) dovajate svoji koži aktivnega lecitina in kožo krepilnega kolesterina. To je ravno, kar zahteva vaša koža, kadar čezmerno trpi.

SOLEA
Milo in krema

DIN 7.50

DIN 10.- 5.- 3.-
brez trošarine

ljenja stare tjujenje pred očmi mladičev. Tudi oči živahnih delfinov se napolnijo s solzami, če jih ribiči v čolnih obkolijo, poženejo na plitvine in tam v kopicah pobijejo. Ali jokajo tudi me-

dvedi, če so smrtno ranjeni in čutijo konec, še ni ugotovljeno, o slonih pa je to že dobro znano. Saj vidimo solzne oči prav pogosto pri vseh slonih, ki so bili oropani prostosti.

Mara:

PARIŽANKE

Parižank ni treba popisovati do podrobnosti. Vsakdo že ve, da so večidel brunetke, razmeroma vitkejšie in drobnejše kakor naše ženske, poprečno bolj graciozne in elegantne, kar je razumljivo. Niso pa nič lepše in gotovo ne pametnejše kakor me.

Med njimi je veliko žensk, ki so nenavadno inteligentne in nenavadno podpoprečne, kakor povsod drugod. Tudi med Parižankami so zelo neokusne, zelo

životne, zelo grde in nenavadno lepe ženske. Toda ker Pariz izvrstno razume kulturo zunanosti in je nikoli ne podcenjuje, je velika večina Parižank tako lepo opravljena in negovana, da je nenavadno privlačna. In celotni vtisk je potem: ah, kako so Parižanke lepe!

Govorim samo o veliki večini, ne pa o vseh Parižankah, in torej prosim, če kaj zapišem, kar se ne sklada z našo izkušnjo, ne recite «to ni res, mi smo pa spet videli...» — čisto prav, gotovo ste videli in pisateljica tudi. In še hujše je morda to, česar niti videli nismo — toda tega je največ.

Naj je prodajalka, šivilja, uradnica, izvrstno ali le dobro situirana gospa, naj

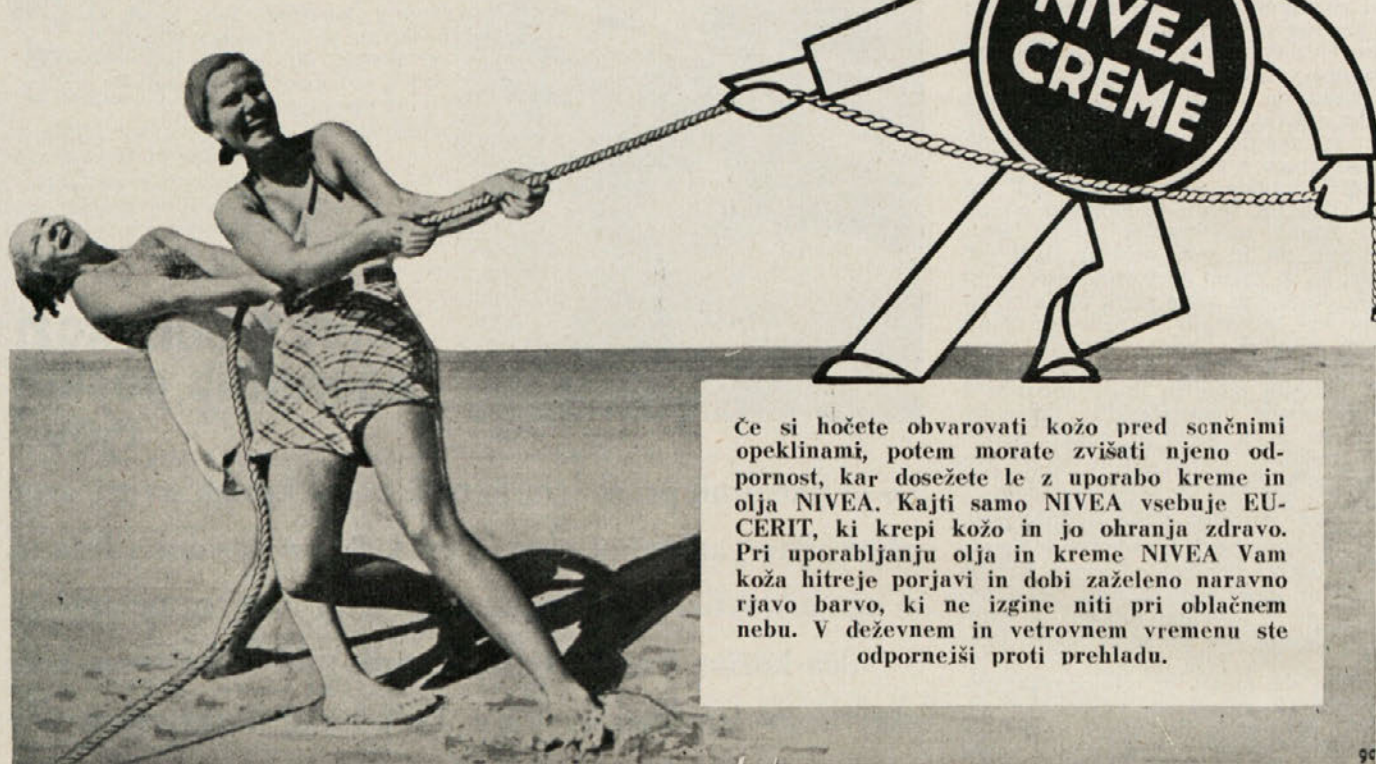
ji je šestnajst ali pa petdeset let, ves dan je videti takšna, kakor da je pravkar stopila iz kopalnice in frizerskega salona. Vonjiva, čista, skrbno počesana, obrazka seveda zelo naličenega, toda okusno, nespotakljivo.

Obleka je čista, in če gleda iz izreza košček perila, je tudi ta kakor iz cukra.

Besede o ljubkosti in prijaznosti Parižank so precej pretirane. Njih ljubkost nikakor ni splošna lastnost.

V uradnem občevarju je Parižan silo vljuden, Parižanka pa stroga in mrka. V trgovinah so prodajalke še precej postrežljive, je pa med njimi tudi dosti zakletih kraljičen. Te so dostojanstveno hladne in do želj kupca kamenite in

Moja moč je v Euceritu,
krepilnem sredstvu za kožo.

Če si hočete obvarovati kožo pred sončnimi opeklinami, potem morate zvišati njeno odpornost, kar dosežete le z uporabo kreme in olja NIVEA. Kajti samo NIVEA vsebuje EUCERIT, ki krepi kožo in jo ohranja zdravo. Pri uporabljanju olja in kreme NIVEA Vam koža hitreje porjavi in dobi zaželeno naravno rjavo barvo, ki ne izgine niti pri oblačnem nebu. V deževnem in vetrovnem vremenu ste odpornejši proti prehladu.

Zdaj so
moji
potniki
že na
potu...

... da Vam pokažejo izbrano kolekcijo
reklamnih koledarjev
za leto
1938.

IMAMO RAZNE NOVOSTI V BELEŽNIH,
STENSKIH IN ŽEPNIH KOLEDARJIH

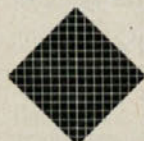
Priporočam se Vam

umetniški zavod za litografijo in tvornica koledarjev

Josip Čemažar, Ljubljana

Igriška ulica števil. 6 — Telefon števil. 25-69

OFFSET
LITOGRAFIJA
KARTONAŽA
PLAKATI
PROSPEKTI
EMBALAŽA

kvečjemu le milostno vljudne. Zanimivo je, da so te vzvišene dame vedno najlepše, najbolj negovane — človek bi ne verjel, da prodajajo podprsnike in ro-kavice.

Človek ne ve, ali so tako vzvišene zato, ker so tako lepe, ali pa so tako lepo in elegantno negovane zato, ker so tako vzvišene.

V zasebnem življenju so Parižanke zelo ljubke do gosta in sploh do človeka, ki jim je bil predstavljen — neznanca pa prav za prav niti ne pogledajo, in če jih slučajno nagovori z vprašanjem ali pa s prošnjo, niso preveč zgovorne. So pa neizmerno dostojanstvene, nežne, izobražene, popolne dame.

Bodre male meščanke, lastnice prodajalen z živili itd. so kar moči ljubez-nive, postrežljive in kažejo zanimanje za kupca.

«Nepoštene» Parižanke: ljubke gospo-dične za tolažbo grešnih gospodov so ljubeznive. Seveda so tudi med njimi prostaške po zunanosti, besedi in de-ja-nju, toda v nekaterih kavarnah, barih in dancin-ih so dekleta — izvzemši ta poklic — mila, nežna, taktna in nikakor ne posebno zahtevna. In čedne so te punčke — prave rožice in hkratu lačni vrabčki. Konkurenca je velika. Gospo-dične tako lepe postave in lepega obra-za, človek bi mislil, da jim mora ležati pol Pariza pred nogami, so vesele, če jim plača časih, kadar ni «kupčije», ljubezniv človek kar tako iz dobrega srca kavo z rogljičem — kot edino hra-no tistega dne. Če jim kdo ponudi, naj si naročijo, kar hočejo, sežejo skoraj zmerom po najcenejšem. Seveda so pa tudi sladke golobice, ki oskubajo kavko do zadnjega peresca, toda te so prej iz-jema kakor pravilo. Vsakdo, ki smo ga vprašale, je trdil to — sicer pa smo to

spoznale tudi same. Kaj je na tem, po-vabiti lepo, nežno, očitno ne preobjedeno deklico k mizi, kvečjemu bo domnevala — itd., toda iz tega jih že izpeljemo. Zakaj te revice morajo, tudi če nimajo najmanjših «gorkih» nagnjenj, ustreči vsakemu povpraševanju, če so se že vrgle v ta preklicani poklic. In na ža-lost je «desbos» v Parizu zelo razširjen. Toda povabljenе gospodične si na srečo nič ne mislijo. Vesele so, da so jim ljudje dobri, hvaležno sprejemajo in lepo inteligentno se pogovarjajo — res majhne dame. Če jih radovedno vprašaš, zakaj in kako, in da je drug poklic vendarle boljši, odkritosrečno vzdihnejo, češ da to danes tudi same že vedo. Toda česa naj se zdaj lotijo, ko niti izšolana moč ne dobi službe. Ali: izučene so v dobrem poklicu, pa ni bilo več zanje mesta in jesti so morale. Ali: imajo po-klic (plesalke v zboru itd.), toda plača je preračunana že na to, da si postrani služijo, ko si delajo na odru s svojo svežo, malo oblečeno lepoto tako uspešno reklamo. Mnogim je to življenje tudi všeč, večina pa ni navdušena zanj. Raz-meroma precej pa se jih o pravem času omoži in iz njih postanejo dobre žene.

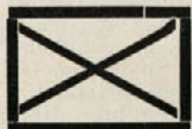
Lepa plesalka, vitka, kvečjemu dvaj-setletna prihaja k naši mizi z velikim opravičevanjem: naj oprostimo, toda gotovo nas pozna odnekod iz tujine — prepotovala je vso Evropo — in nenadno se spomni: v Pragi je bilo, tam je vi-dela spoštovano družbo, prav ob odru smo sedeli in na našo mizo je takrat od-letela njena pahljača. Tako in tako go-vori — štirideset let ji je, bila je dva-krat omožena, zdaj je vtretjič «omože-na» avec une femme (prosim lepo: ne pohujšajte se!) in ima se dobro. Njen «soprog» ravno prihaja — elegantna ne-mlada dama Angležinja, pravi vojsko-

vodja samo pomežikne in plesalka že leti ter nekaj ponižno razlaga.

In spet prihaja spoštljivo prosit ciga-reto srčkano dekletce — ptička, da bi jo človek na dlan vzel, slabotna, juž-nega tipa. Iz sladkega obrazka ji gle-dajo le velikanske oči, obrobljene ne z obrvmi, ampak kakor z gosto kožuho-vino — krasne in naravne. Nočete sesti, gospodična? — Rada, toda pravi, da je tu pri podjetju v službi, torej bi morda kompromitirala (očitno nas je ocenila za pristno solidne ljudi).

Oče je bil Francoz, mati Španka, ona je vzrasla v Alžiru. Strašno jo zmerom zebe in tu v Parizu je nič ne ogreje. Toda ne more odtod, «mon fiance» (za-ročenec) je bil sem premeščen, torej da ne bi bila daleč narazen. Se boste po-ročili, gospodična? — neumno vpraša-nje. Iz žalostnih oči so privrele solzice

Kuverta

konfekcijska tvornica
družba z o. z.

v Ljubljani

izdeluje kuverte vseh vrst,
pisemski papir najmodernejših
oblik, vrečice itd.

Tyrševa cesta št. 67

Telefon
28-07

SLATINSKE
TABLETE

SLATINSKE
TABLETE

Proti

debelosti

uporabljajte neškodljive

**SLATINSKE
TABLETE
za hujšanje**

sestavljene iz naravnih
mineralnih soli
in rastlinskih ekstraktov

Proizvaja: Apoteka

**Mr. Bahovec,
Ljubljana.**

V vseh lekarnah 200 tabl.
din 69.—, 100 tabl. din
39.—, 50 tabl. din 24.—.

Reg. br. 14.213/34

Čemu bi stradali

Prekomerna debelost ne samo da ni lepa, temveč je pogosto znak, da izmenjava snovi pri Vas ni v redu. Zakaj bi zaradi takih motenj sami sebi skrajšali življenjsko dobo? Vzemite

BOXBERGER KISSINGER-Tablete za HUJŠANJE.

Kissingen je svetovnoznano kopališče. Iz kissingske soli se izdelujejo po vsem svetu znane Boxberger Kissinger-tablete za shujšanje, ki odpravljajo prekomerno debelost ter delujejo obenem tudi kot milo sredstvo za reguliranje stolice. Ne vsebujejo niti joda, niti kakšne druge sestavine, ki bi škodljivo vplivala na srce.

Ogl. reg. S. br. 5742/32.

— zajamčeno naravne. Plemenita roka ji stisne v ročico, moj Bog, tako ledeno, slabotno in majčkeno, dvajset frankov. Deklica boječe vpraša: «Vas smem za to poljubiti?» — in dišne na lase iskren poljubček. — In ni ji več ko sedemnajst let! — V zelo znani in solidni kavarni za izpremembo drug tip: nelepo, nenaličeno, trezno preprosto oblečeno, razkuštrano dekle.

Pridna mladenka s kmetov, očitno z bratrancem vojakom. Čedno kmetiško dekle! Zvrača kozarec za kozarcem, dokler ni dobre volje, a kako! Toliko sirovosti in prostaštva človek ne sliši zlepa. Dostojanstveni maitre d'hotel pojasnjuje: to je čistokrvna Parižanka, celo študirana, ampak ušla je zdoma in zdaj jo pozna ves Montmartre in okolica, ima pa velikanski uspeh. V zabavni lokal, prej prostaški kot eleganten, vstopa zelo lepa, toda čisto preprosta deklica z majestetično resno mamo. Izgine v zadnjih prostorih, čez nekaj časa javlja konferencier nadaljnjo številko sporeda. Vse se stemni, le neznatne lučke še svetijo, deklica se pojavi na parketu v plašču, ga vrže raz sebe in pleše naga, čisto naga. Pleše krasno, toda tako hitro, da ne opazi nihče v tej tričetrtturni temi niti najmanjšega pohujšljivega detajla. Samo to se vidi, da je njena postava najdovršenejša delo, ki ga more ustvariti priroda. Preden luči iznova zagorijo, je zavita v plašč in izgine ter čez nekaj časa spet z mamo odhaja. Pred nekaj časom so jo preganjala npravstvena sodišča, ker pleše kar tako brez «figovega peresa». Zaplesala je sodišču v primerni razsvetljavi (t.j. v temi) svoj bliskoviti ples, ki ji ga potem niso prepovedali. Toda niti dovršena lepota, niti ta sodna reklama, niti resnično lepi ples niso gospodične dvignili v višino. Pleše za zmerni honorar v ne dragih podjetjih. Toda

gleda nase, to je res njena mama, ki ji dovoljuje samo to.

Parižanke se seveda skoraj vsevprek ličijo in ne malo. Toda tako, da vzbujajo to manj pozornosti kakor drugod. Ne vidimo rdečih lic — na vsakem licu od tiska paradižnika. Samo nežno rožast nadih in zelo rdeče ustnice, temne ozke obrvi, nekoliko pobarvane trepalnice. Zelo moderen in aparten za brunetke je novi način ličenja — obraz brez najmanjšega znaka rdeče barve na licih, samo debelo pokrit z zmerno rjavim pudrom, ozke, kakor oglje črne obrvi, na sencih nekoliko privzdignjene, ustnice temnokarminaste barve. Elegantni Parižanki se to poda — kakor lepa maska.

Mlade pariške deklice «iz rodbin» so sijajne. Elegantne, toda noblesno preproste, zelo izobražene in bistro, energične, samozavestne, podjetne. Dandanašnjih deklic ne spremlja več starejša oseba na plesne vaje. Toda pred petnajstimi leti, ko sem živel nekaj let v Parizu, je bilo to še pravilo in pogoj dobre vzgoje.

Deklice se izobrazujejo v vseh strokah in so zdaj zaposlene že v mnogih strokah, ki so bile prej pridržane samo moškim. Emancipacija je imela pri nas veliko prej uspehe kakor v Franciji, toda dandanes je to dohitela, izvzemši za zdaj nedosegljivo volilno pravico.

Stroj — naš sluga

Če hočemo razumeti sedanjost gospodarsko socialno krizo, nam bo delo zelo olajšano, če bomo najprej premetili hitrost, s katero se je vršila mehanizacija v devetnajstem in sedanjem stoletju. Prišli bomo do presenetljivega odkritja, da se je ves naš tehnični svet v resnici ustvaril šele v zadnjih tridesetih letih. Sedem in devetdeset odstotkov vseh moči, ki delajo danes namestu ljudi, izhaja od strojev, ki so jih zgradili v teh tridesetih letih.

Kam vodi ta močna mehanizacija? Samo ob sebi se razume, da vodi k ogromnemu skrajševanju skupnega delovnega časa, in na ta način — vsaj do določene meje — k nadaljnji brezposelnosti še večjega števila ljudi.

Ali zaradi tega ne bi bilo najbolje, uničiti stroje in se iznova vrniti k ročnemu delu, da bomo to preprečili? Ne, takšna zahteva je čista neumnost. Kdor reče to, naj poskusi teden dni vzdržati brez tramvaja in telefona, brez električne luči in radija in brez vseh drugih blagodejnih izsledkov tehnike in civilizacije. Ljudje smo postali čudovita bitja in se ne premikamo samo s presenetljivo naglico po zemeljski površini, ampak tudi letamo in potujemo pod vodo. Naš glas sega prav tako daleč in še dalje kakor naše oči — čez vso zemljo. Če se bo nadaljevalo tako kakor doslej, bomo kmalu dosegli tisti cilj, ki ga človeštvo že tisočletja išče, osvobodili se bomo telesnega in mehanično-duhovnega dela. Stroji bo-

do v bližnji bodočnosti opravljali vse naše delo. Tovarne bodo delale same, vlaki bodo vozili sami, po pisarnah bodo ropotali pisalni stroji sami. Le tisto delo, ki se sploh ne da mehanizirati, bo treba še opravljati z roko ali razumom. In kaj bo posledica tega? Brez dela bo večji del človeštva. Toda ta nezaposlenost naj nas ne skrbi, ker ni potrebno, da bi prinesla s seboj pomanjkanje. Ali nimamo dovolj kame-nja in peska za svoje domove? Ali ni dovolj zemlje za obdelovanje in dovolj živine za naše lonce? Ali nimamo dovolj bombažnih polj in ovc za naše obleke, dovolj premoga in rud za naše stroje? Vsi ljudje bi bili lahko siti, vsi bi se lahko dobro oblečili in udobno stanovali. V zvezi s tehniko mora zemlja omogočiti vsem ljudem življenje v obilju in jih mora osvoboditi težkega dela.

Kakor torej vidimo, so dani pogoji, da bi tehnika mogla človeštvo osrečiti. Potrebno pa je nekaj. Vse dobrine je treba pravilno razdeliti, kakor je treba pravilno razdeliti tudi vse delo. Potem bo konec bede. Delavec mora imeti krajši delovni čas, kajti stroj, ki ga vodi, ne sme izpodriniti določenega števila delavcev, ampak mora tem delavcem samo olajšati in skrajšati delo. Če zdaj za kako delo potrebuje 10 delavcev skupno 80 ur, stroj pa opravi isto delo v 24 urah, se ne sme zgoditi, da bo zaradi njega izgubilo sedem delavcev delo, pač pa se mora vsem desetim delavcem toliko skrajšati delovni čas, da bo končni efekt isti.

Delavstvo mora biti tudi dovolj dobro plačano, da bo moglo kupovati izdelke tovarn. Če poprečni človek, ki je glavni odjemalec industrije, ne bo imel denarja, tudi tovarne za nikogar ne bodo mogle delati.

To je edini pravilni način, kako bo treba urediti z nastajajočo industrializacijo ustroj posameznih držav, posameznih panog gospodarstva. Veliki politiki, kakor na primer Mussolini, pravijo, da se bomo morali pač pomiriti z večjim ali manjšim odstotkom nezaposlenosti. To zahtevo moramo odločno pobiti. Ne smemo se sprijazniti s tem, da bodo naši soljudje brez dela in da bodo trpeli pomanjkanje. Prava rešitev vprašanja industrializacije je le v enaki razdelitvi potrebnega dela in vseh dobrin na vse ljudi — č.

Ugnal ga je.

Ljubljancem je vodil Američana po svojem rodnem mestu. Slučajno sta prišla tudi do bolnice:

«Tole je naša splošna bolnica!»

«Hm — takšne so pri nas weekendove hišice.»

Nazaj grede ga je peljal pred nebotičnik.

«In tole je naš nebotičnik!»

«Iake ima pri nas vsaka vas.»

Potem sta šla v zoo.

«Tole je naš orel!»

«Hm — takšne imamo doma vrabce.»

Nato mu pokaže orjaško želvo in reče grozilno:

«Tole je naša jugoslovanska stenica. In če mi rečeš, da so vaše večje, ti jih par prisolim!»

«Prijatelj» izhaja vsakega 5. v mesecu.

Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina je: Letno 12 števil revije «Prijatelj» Din 62.—

Naročniki zbirke jo dobe za polovično ceno Din 32.—

10 mehko vezanih leposlovnih knjig (IV. zbirka, 1000 strani) „ 100.—

Za vezavo v platno po dva dela skupaj se doplača za

zbirko „ 60.—

10 knjig in 12 števil «Prijatelja» Din 192.—

Če se plačuje v obrokih, je mesečna naročnina Din 18.—

Posamezna mehko vezana knjiga (100 strani) „ 30.—

Posamezna v platno vezana knjiga (200 strani) „ 60.—

Odgovorni urednik Emil Podkrajšek v Ljubljani.

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Dalmatinova ul. 8/II. Tel. 21-32.

Tisk Delniške tiskarne d. d. v Ljubljani. Predstavniki: Ivan Ovsenik

v Ljubljani.

Skrbite malo več za svoje zobe!

Na notranji strani zob se tvori nevaren zobni kamen, kateri lahko tudi najbolj zdrave zobe razmaja, tako da končno izpadejo. Ni vsaka zobna pasta dobra, da Vas obvaruje te nevarnosti.

Skrbite torej malo več za svoje zobe - uporabljajte Sargov Kalodont! V Jugoslaviji vsebuje samo Sargov Kalodont sulforicin-oleat dra Bräunlich, ki odpravlja polagoma zobni kamen in prepreči njegovo ponovno tvorjenje.

SARGOV

KALODONT

proti
zobnemu
kamnu

★ Prijetno poživilo: Kalodont voda za usta! Koncentrirane sestavine, izborno razkuževalno sredstvo, varčna v uporabi.

Zaslužili ste odpočitek ...
 prav tako tudi Vaše noge

Nosite zato na dopustu in
 na počitnicah samo udob-
 no, zračno in lahko poletno
 obutev.

Rata